SVOBODNA SLOVENIJA | 85 LET

ESLOVENIA LIBRE

Glasilo Slovencev v Argentini

www.svobodnaslovenija.com.ar Svobodna Slovenija svobodna.slovenija

Leto LXXXV | 15. novembra 2026 - Buenos Aires, Argentina | Št. 23

"LEPO JE BITI SLOVENEC, ŠE LEPŠE PA JE BITI VEREN SLOVENEC"

Homilija Msgr. Dr. Jožeta Pluta na 70. Obletnici Našega doma

Dragi predstavniki krovnih organizacij Slovencev v Argentini, drage narodne noše v obeh uniformah, dragi bratje in sestre, Slovenke in Slovenci!

Posebej toplo pozdravljam drage mlade in otroke, ki ste prihodnost in upanje tega kraja, ter obe romarski skupini iz Komende in s Poljan.

Zakaj sem najprej omenil prav mlade? Za začetek kot spodbudo. Vabim vas, da začnete hoditi po poti, na katero je Papež Leon XIV povabil mlade, ko se je v Franciji na največjem stadionu srečal z 80.000 mladostniki. Pozdravil jih je z besedami, da so sodobni svetniki Francije. Za vas velja enako. Mi, ki imamo nekaj let več, smo svojo zgodbo že v veliki meri napisali. Upamo in trudimo se, da živimo na poti svetništva. Za vas pa je to življenjski izziv – začnite po tej poti hoditi še bolj zavestno. Biti svetnik v sodobnem času pomeni biti trdno usidran v ta svet, hkrati pa z vero, upanjem in ljubeznijo zazrt v nebesa. Korajžno stopite na to pot! Učite se iz naših napak. Bodite modri, ne ponavljajte jih, ampak gradite svet drugače – na trdnejših temeljih.

Pojdimo najprej k Božji besedi. Duhovniki smo dolžni pri sveti maši oznanjati Božjo besedo; to je naša prva in najpomembnejša naloga. Bog nas danes prisrčno vabi na svatbo. Vabi nas gospodar, ki predstavlja našega Nebeškega očeta. Glavni junak pa je ženin, ki ostaja skrit v ozadju. Ženin je skrit zato, ker Bog vedno deluje nevsiljivo. Noče se izpostavljati ali prerivati v ospredje, ampak nas nevsiljivo vabi na različne načine: *»Pridite na svatbo, pridite v nebesa, vstopite v Božje kraljestvo.«*

A vedno se najde kdo, ki to vabilo zavrne. Slišali smo, kaj so storili nekateri: tiste, ki so jih prišli vabit, so celo pobili. Naš ego nas včasih hitro zavede s prave poti. Evangelist Luka natančno našteva izgovore: prvi je kupil njivo in si jo mora ogledati; drugi je kupil pet parov volov in jih gre preizkusit; tretji se je pravkar poročil. Ta zadnji ima še najbolj človeški izgovor, saj je prav, da je nekaj časa s svojo nevesto. Vendar v vseh teh zgodbah čutimo, kako ljudje iščemo izgovore, ker bi radi delali po svoje. S tem se upiramo najlepši zgodbi svojega življenja – nebeški svatbi – in zavračamo vabilo v večnost.

Ko so vsi povabljeni gospodarja zavrnili, on še vedno ni odnehal. Šel je in povabil druge. Naročil je svojim služabnikom, naj gredo na pota in povabijo vse, ki jih srečajo. Tako je šel vabit v Poljansko dolino, v Argentino, v Komendo ... Dobre in slabe, bogate in revne, majhne in velike. V ozadju te prilike odmeva čudovito sporočilo, kako močno nas ima Gospod rad. Vaš župnik je prejšnjo nedeljo na začetku svete maše molil v glavni prošnji: *»Gospod, ti svojo vsemogočnost izkazuješ predvsem z usmiljenjem in prizanašanjem.«* Bog je vsemogočen, a svojo moč kaže s tem, da nas ljubi in je z nami neskončno potrpežljiv. Gospod nas vabi, nas kliče in nam podarja zakramente. Na nas je le, da se odzovemo.

Saj v resnici smo že na svatbi. Danes smo prišli v nedeljskih oblačilih, v prelepih narodnih nošah. V Argentini nedeljska oblačila in to dostojanstvo bolj cenite. V Sloveniji smo žal včasih enako oblečeni ob nedeljah in med tednom. Premalo se zavedamo, da pri sveti maši stopamo k nebeški gostiji. Naš gostitelj pa je sam Bog. V evangeliju Gospodar opazi nekoga, ki nima svatovskega oblačila – nekoga, ki se je želel pritihotapiti na svatbo oziroma v nebesa. Gospodar ga vpraša: *»Prijatelj, kako si prišel sem, ko nimaš svatovskega oblačila?«* Kakšen je bil njegov odgovor? Molčal je. Ni vedel, kaj bi odgovoril. Kako močan opomin je to za vse nas!

> *Če vi tukaj ne bi imeli dobrih učiteljev, požrtvovalnih staršev in modrih duhovnikov, ne bi bili to, kar ste danes.*

Ko prejemamo zakramente – pri krstu, prvem obhajilu, birmi ali poroki –, vedno oblečemo praznična oblačila. Bog nam prek zakramentov podarja samega sebe. Evangelist Janez v Knjigi razodetja piše, da je ob pogledu na Božji prestol zagledal nepregledno množico ljudi v belih oblačilih. Ko je vprašal, kdo so ti, ki so tako lepo oblečeni in tako čudovito pojejo, je dobil odgovor: *»To so tisti, ki so svoja oblačila oprali v Jagnjetovi krvi.«* Na prvi pogled je to nelogično: če belo oblačilo opereš z rdečo krvjo, se pordeči. A če ga opereš z Ljubeznijo, postanejo še najtemnejše stvari čudovite in čiste. Kaj je torej manjkalo tistemu, ki je prišel na Božjo svatbo neurejen? Manjkali sta mu ponižnost in ljubezen. Na Božjo svatbo je treba priti s ponižnostjo in z ljubeznijo. Sveti papež Janez XXIII. je rad rekel, da na nebeško gostijo stopamo s »ponižno drznostjo«. Tudi apostol Pavel lepo zapiše: *»Znam živeti v pomanjkanju in znam živeti v obilju.«* To pomeni, da svoje življenje popolnoma nasloniš na Boga; takrat naše življenje ne teče v prazno, ampak zanesljivo hitimo proti cilju.

Nekateri med vami ste po vojni prišli v Argentino iz naše ljube Slovenije. Morali ste v

tujo deželo, kjer je bilo sprva veliko pomanjkanja in lakote, a ste preživeli. Pred vojno je bila naša domovina dežela miru in obilja, po vojni pa je bilo treba v trenutku zapustiti vse, da bi rešili življenja svojih družin. Prišli ste v neznan svet, kjer na začetku ni bilo izbranih dobrin in blaginje. Vendar ste imeli v sebi držo, ki je na primer Izraelcem 600 let pred Kristusom manjkala.

Svetopisemski odlomek namreč govori o tem, kako so se Izraelci vrnili iz babilonske sužnosti v obljubljeno deželo. Najprej so začeli graditi hiše zase. Tisti, ki so več zaslužili, so si postavili večje in razkošnejše domove. Tedaj pa pride prerok in jim nastavi ogledalo: *»Sejete, a ne žanjete dovolj. Spravljate v žitnice, pa molji vse požrejo. Pričakujete blagoslov, pa pride nevihta. To pa zato, ker je hiša vašega Boga še vedno v ruševinah!«* Dali so prednost sebi, ne pa skupnosti in ne Gospodu.

Kaj pa ste storili vi, dragi Slovenci, ko ste prišli v Argentino? Najprej ste si postavili skromna zasilna bivališča, da bi imeli osnovni mir in varnost. Takoj za tem pa ste začeli graditi skupni dom. Dali ste prednost drugemu, skupnemu (občestvenemu). Ko človek da prednost drugemu, stopi iz svojega egoizma ter izkaže resnično ljubezen do bližnjega in do Boga. Odpovedali ste se lastnemu jazu in gradili za skupno dobro ter v Božjo slavo. Na ta način, ko človek presega samega sebe, dvigne svojega duha in medse povabi Boga. Ustvarili ste prostor, kjer lahko Boga častite, prejemate zakramente, se mu zahvaljujete, molite ter se srečujete kot bratje in sestre iz celotne skupnosti.

Dragi Slovenci! Vsem vam, ki ste bili pobudniki, graditelji in neumorni delavci pri postavitvi tega doma in te skupnosti, iz srca čestitam ob vaši sedemdesetletnici! Naredili ste edino prav. Tako bi moral ravnati vsak kristjan. In kako lepo je, da svoj dom imenujete *»Naš dom«.* Resnično je vaš dom in dom vaših otrok. Tukaj se zbirate kot ponosni Slovenci in kot zvesti verniki, tukaj se veselite in skupaj častite Gospoda. Ohranite in nadaljujte tega duha!

Tako bodo tudi vaši otroci in vnuki jasno videli vaše vrednote. Če bomo še naprej hodili s ponižnostjo in hkrati z drznostjo – z drznim zaupanjem v dobrega Boga, če se bomo naslonili Nanj, presegli lastne interese ter videli potrebe drugih ter se odpirali ljubezni –, potem bo prihodnost te skupnosti tukaj in v naši Sloveniji zagotovljena. Če pa se temu odpovemo, sčasoma ne bo več slovenske skupnosti tukaj in ne Slovencev v matični domovini.

Lepo je biti Slovenec, še lepše pa je biti veren Slovenec. Sodobne generacije moramo delati naprej, da bosta Slovenija tukaj v Argentini in tista doma živeli z enakim zanosom. A brez dobrih voditeljev ni prihodnosti. Če vi tukaj ne bi imeli dobrih učiteljev, požrtvovalnih staršev in modrih duhovnikov, ne bi bili to, kar ste danes. Zato je izredno pomembno moliti za dobre voditelje, tako tukaj kot v Sloveniji. Papež Janez XXIII. je v šali večkrat dejal: *»Za dobrim konjem se vedno kadi. Ko pa zmanjka dobrih konj, tečejo le še osli.«*

Vsi vi ste obdarjeni z različnimi talenti, ki jih je potrebno darovati za skupnost. Vedno je treba ostati človek z integriteto – človek, ki ve, kdo je, od kod prihaja, in ki trdno stoji za svojimi vrednotami. Francoski novinar je v času Ilirskih provinc poročal v Pariz, da bi si želel tu živeti, umreti in biti pokopan, saj Slovenci sploh ne poznajo ključavnic. Bili so tako pošteni, da jih preprosto niso potrebovali.

Naj Bog obilno blagoslovi vas, vaš »Naš dom« in našo ljubo domovino Slovenijo! Amen.

Priredila Majda Krmelj

Msgr. dr. Jože Plut je sedanji župnik v Poljanah nad Škofjo Loko. Med letoma 2000 in 2015 je bil prvi vojaški vikar Slovenske vojske. Je doktor teologije in avtor več del s področja etike in človekovih pravic.

SLOVENSKA SKUPNOST V MENDOZI

75. OBLETNICA SLOVENSKE ŠOLE V MENDOZI

V varstvu svetih bratov Cirila in Metoda

»Pravkar sestavljena kuhinjska miza. Listi kopirnega papirja, pripravljeni na pisalnem stroju, ki so krožili iz rok v roke … in izposojena dvorana. Skromen začetek. Brez lastne stavbe in brez večjih sredstev je nastala ›Slovenska šola‹. Ni se začela z veliko slovesno prireditvijo, temveč iz srca izhajajoče nujnosti: prepričanja, da je bilo tudi v izgnanstvu in sredi gradnje življenja iz nič, ohranjanje vere, kulture in jezika nekaj najpomembnejšega.« S temi besedami je svoj pozdravni nagovor začela voditeljica Slovenske šole svetih Cirila in Metoda v Mendozi Sofija Štumberger. Res je prav zanimivo biti priča vztrajnemu kljubovanju valovom neusmiljenega časa takšnih malih čolničko, kot je Slovenska šola v Mendozi. Ni bila zgrajena z velikim pompom vzklikajočih množic in ni plula s podporo bogatih vlagateljev, ampak se je počasi in vztrajno prebijala od pristana do pristana. Letošnji je že petinsedemdeseti po vrsti. Da je mogla pripluti do tega častitljivega jubileja, se moremo gotovo z veliko hvaležnostjo spominjati tistih, ki so jo kot pionirji ohranjali v gibanju: »duhovnika Horna in prvih ur verouka v prostorih frančiškanskih sester, duhovnikov Casermana in Škrbca, profesorja Božidarja Bajuka, ki je poučeval petje in slovenščino ob poletnih družinskih srečanjih, ljubeznivih mater, kot je bila Majda Mlakar Ocvirk, ter predanih mladih, kot sta bili Darinka Žumer in Lenčka Božnar.« Predsednik društva Slovencev v Mendozi Peter Bajda tako leta 1957 ni mogel imeti prav velikih dvomov, ko je predlagal, da se uradno uvede letni tečaj za otroke. »Njegovim stopinjam so sledili številni drugi, in sicer toliki, da jih je nemogoče vse našteti,« še zapiše voditeljica šole. Obe prej omenjeni nadobudni učiteljici Darinko Žumer in Lenčko Božnar, danes sicer že v častitljivih letih in upokojeni, dobri Bog še vedno ohranja med nami. Bržkone tudi zato, da lahko z nami delita svoje spomine na pretekla leta in da smo jima mogli ob slovesnem praznovanju obletnice naše šole izročiti priznanje za njuno požrtvovalno delo.

Proslava se je nadaljevala z izvedbo odrskega dela z naslovom Tinček med žuželkami v izvedbi naših učencev in dijakov. Zgodba govori o dečku Tinčku, ki je rad zahajal na bližnji travnik lovit žuželke. Z njimi je zelo grdo ravnal in samo vprašanje časa je bilo, kdaj se bo moral soočiti s posledicami svojih dejanj. Ko se je nekoč javil lokalnemu čarovniku Faustu, da bi bil njegov vajenec, tam ni prav dolgo zdržal. Ostareli Faust ga je zavoljo njegovega pobalinskega vedenja kaj kmalu nagnal in Tinček se je moral vrniti domov. Ena izmed stvari, ki jih je ušpičil, je bilo klicanje duha s pomočjo knjige s čarobnimi izreki, čeprav mu je Faust strogo zabičal, naj se ne igra s čarovnijo. Duha je to vznejevoljilo in v nadaljevanju pripovedi je bil Tinček zaradi svojega slabega vedenja deležen vzgojnega poduka. Duh ga je namreč pomanjšal do te mere, da je bil velik toliko kot mali hrošček, in to za toliko časa, dokler se ne poboljša. Tinčkova izkušnja srečanja z zgodbami različnih žuželk, še posebej malega pikapolončka, ki mu je prav Tinček vzel očeta, ga je privedla do premisleka in sklepa, da se mora nujno poboljšati. Eno izmed pogumnih dejanj, ki je izpričalo uresničitev tega sklepa je bilo tudi to, da je ubogega pikapolončka rešil iz pajkove mreže in s tem gotove smrti. Zgodba se sklene s končanjem uroka in Tinčkovo vrnitvijo v svet ljudi. Odrsko uprizoritev v režiji Rezke Novak Nemanič je prisotno občinstvo pospremilo z bučnim aplavzom. Skupno je pri uprizoritvi dela sodelovalo 39 igralcev in še nekaj drugih pomočnikov v zaodrju. Posebej omenimo Veroniko Vilches, ki je oblikovala sceno, Rezko Novak Nemanič, Jadranko Ovčjak in Nežo Bajda, ki so izdelale kostume in Frica Šmona, ki je poskrbel za zvok in luč. Vsem sodelujočim en velik Bog lonaj!

Večer se je nadaljeval v prijateljskem druženju in obujanju spominov na pretekla šolska leta. Najprej je bila na vrsti večerja z domačim golažem, sledila je predstavitev kratkega filma sestavljenega iz fotografij preteklih dogodivščin učencev in učiteljev Slovenske šole v Mendozi skozi 75 let njenega delovanja, ki ga je oblikovala Alenka Bajda Čad, kot se spodobi pa se je vse skupaj sklenilo s praznično torto. Ta ni bila takšna kot smo jo sicer vajeni pri tovrstnih praznovanjih, ampak je imela poseben pridih slovenskega; bila je preprost jabolčni »štrudl«.

Tako se je v poznih večernih urah sklenilo naše praznovanje. Počastili smo spomin na mnoge, ki so zaznamovali petinsedemdesetletno pot Slovenske šole v Mendozi. Kot je zapisala voditeljica šole Sofija Štumberger je šola v varstvu svetih Cirila in Metoda v zadnjih desetletjih »pomenila veliko več kot le učilnico. Kateheza, zgodovina, geografija, pesmi in gledališče so bili most, ki je ohranjal živ spomin na naše prednike. Čeprav so se časi spremenili in danes v Argentini živimo v realnosti četrte generacije, ostaja namen nespremenjen. Vsako soboto se čudež ponovi, zahvaljujoč vztrajnosti predanih učiteljev in zavezanosti družin. Danes praznujemo vsak dobro izgovorjen verz, vsako pesem, ki jo slišimo v naših domovih, in vsak iskren poskus govorjenja slovenskega jezika. Iz vsega srca se zahvaljujemo bivšim in sedanjim vzgojiteljem, ki so brez zadržka darovali svoj čas, ter

vsakemu učencu, ki je s ponosom sprejel izziv učenja jezika svojih starih staršev. Poznavanje naših korenin nas ne veže na včeraj: utrjuje nas v sedanjosti in neguje našo prihodnost.

Pred 75 leti so naši predniki pripravili teren, pognojili zemljo, jo zalivali in vanjo posejali seme. Med rastjo ni bilo ne šuma ne velikega pompa. Rast naše šole pripada Bogu, ki vidi celotno zgodovino. Tako so ti skromni začetki prestali viharje časa in danes tvorijo pokončno, bujno in življenja polno drevo. Danes se zavezujemo, da bomo to dediščino varovali in še naprej sejali slovensko seme s potrpežljivostjo in upanjem, zavedajoč se, da je delo potrebno nadaljevati, pa čeprav naša prizadevanja ne rodijo takojšnjih in vidnih sadov. Zaupamo, da se bodo beseda, vera in slovenska identiteta še dolgo ponosno razraščale na mendoških tleh.

Naj Bog blagoslovi Slovensko šolo svetega Cirila in Metoda, njene učitelje in učence – pretekle, današnje in vse bodoče.«

Gašper Mauko

PREDSTAVITEV SLOVENSKEGA ARHIVA V MENDOZI

Po srečanju arhivov v Mendozi, ki je bilo 28. avgusta letos in na katerem je sodeloval in ga je sponzoriral tudi Arhiv Slovenskega Društva Mendoza, je Odbor za zgodovinske študije Godoy Cruz organiziral serijo ODPRTI ARHIV, da bi spodbudil izmenjavo izkušenj in znanja ter predstavil delo in dokumentarne zbirke, ki jih hranijo različni arhivi v provinci. V okviru te serije je Arhiv Slovenskega Društva v Mendozi 6. oktobra predstavil svoje delo v Arhivu Bodega Arizu. Predstavitev je zajemala zgodovino arhiva, njegove raznolike projekte in dokumentarno zbirko, ki jo hrani, skupaj z orodji, razvitimi za lažje posvetovanje ter dosedanje raziskave in ankete. Sodelovali so člani Odbora za zgodovinske študije Godoy Cruz in člani drugih Arhivov v provinci.

Razstava je spodbudila bogato izmenjavo izkušenj in informacij ter odprla vrata novim smerem raziskovanja in sodelovanja med različnimi institucijami.

Na ta način naš arhiv postaja del mreže Institucij, ki ohranjajo zgodovino in dediščino lokalne skupnosti.

A. Č.

POMLADNI KONCERT |

»Ljubezenske pesmi«: popotovanje skozi ljubezen v slovenski pesmi

V soboto, 26. septembra 2026, je v Slovenskem domu v Mendozi potekal že tradicionalni Spomladanski koncert, ki sta ga pripravila Slovenski pevski zbor iz Mendoze in Slovenski oktet iz Mendoze. Oba sestava vodi Diego Bosquet, za vokalno pripravo pa skrbi Mariana Ruiz Díaz.

Kot vsako leto sta zasedbi tudi tokrat oblikovali program okoli izbrane teme. Tokratni naslov se je glasil Ljubezenske pesmi (»Canciones de amor«) in je poslušalce povabil k raziskovanju številnih odtenkov ljubezenskega čustva skozi slovensko glasbo. V preteklih letih je bil koncert posvečen ljudskim pesmim in cerkveni glasbi. Tokrat pa je bila ljubezen rdeča nit repertoarja, ki je združil ljudske pesmi, ponarodele avtorske skladbe in dela iz različnih slovenskih pokrajin. Čeprav je ljubezen univerzalno čustvo, namreč vsaka kultura najde svoje lastne načine za njeno izražanje. Izbrane pesmi niso razkrile le nežnosti in veselja zaljubljencev, temveč tudi pričakovanje, ljubosumje, ločitev, žalovanje in nenazadnje ljubezen do domovine.

Koncert se je pričel s pesmijo Dan ljubezni, za katero je besedilo napisal Dušan Velkavrh, glasbo Tadej Hrušovar, priredbo pa Engelbert Logar. Ta slovita popevka, slovenska zabavna pesem festivalskega značaja, je leta 1975 zastopala Jugoslavijo na Pesmi Evrovizije. Njeno sporočilo pravi, da je med neštetimi dnevi in nočmi, ki jih preživimo, eden tak, ki lahko za vedno spremeni naše življenje: tisti, v katerem odkrijemo ljubezen. Svetel uvod je lepo pozdravil občinstvo in napovedal vzdušje celotnega srečanja.

Dalje se je program poglobil v bolj zapletene odtenke ljubezenskih odnosov. V prekmurski ljudski pesmi Zrejlo je žito v priredbi Lojzeta Krajnčana zorenje narave tvori nasprotje s čakanjem dekleta, ki še ni našlo svojega ljubega. Ponavljanje besede »zrejlo« poudarja ta paradoks: zdi se, da vse dozori ob svojem času, razen ljubezni, po kateri hrepeni dekle.

Čakanje dobi boleč ton v ljudski pesmi Se davno mrači, ki jo je priredil Julij Savelli. Noč se spušča, luna sije in končno napoči jutranja zarja, a ljubega ni od nikoder. Dekle naposled spozna, da je zapuščeno, in se vda v usodo ter mu zaželi srečo z drugo.

Nasprotno pa pesem Če ti ne boš moj Emila Adamiča izraža veliko bolj dramatično čustvo: dekle pravi, da če ne more pripadati svojemu izbrancu, naj raje hladna prst postane njena postelja. Ljubezen tu nastopa kot absolutna strast, ki lahko trpljenje prižene do skrajnih meja.

Eden najbolj pomenljivih preobratov v repertoarju se je zgodil s pesmijo Imel sem ljube dve na besedilo Luke Habetovega in glasbo Josipa Ipavca. Kar se sprva zdi kot zgodba o izgubljeni ljubezni, na koncu razkrije drugačen pomen: druga ljuba, ki ji mladenič obljublja še globljo ljubezen, je njegova domovina. Tako se pesem, ki navidez govori o vezi med dvema človekoma, preobrazi v izpoved domoljubja.

Slovo in ločitev sta zavzela osrednje mesto v drugem delu glasbenega popotovanja. Koroška ljudska pesem iz Roža So še rožce u hartəlnu žavovale v priredbi Jožeta Leskovarja je bila odpeta v domačem narečju. Rožice na vrtu sočustvujejo z bolečino zaljubljencev,

medtem ko dekle prosi veter, naj razkadí megло, da bi lahko s pogledom pospremila svojega fanta, ki odhaja, potem ko mu je v znamenje ljubezni podarila šopek (pušeljc). Narava tu ni le preprosto ozadje, temveč izraža in spremlja človeška čustva.

V ljudski pesmi Nocoj pa, oh, nocoj v priredbi Frana Venturinija ima ločitev konkreten vzrok: fant mora k vojakom. Svojo ljubo skuša potolažiti z obljubo, da se bosta spet srečala čez sedem let, kolikor je trajala vojaška obveznost v avstro-ogrski vojski. Toda dekle tega upanja ne zmore deliti; negotovost sedanjega trenutka je težja od obljube prihodnjega snidenja.

Razpoloženje postane še bolj otožno s prekmursko ljudsko pesmijo Venci beili v priredbi Franceta Marolta, ki velja za eno najbolj znanih slovenskih pogrebnih pesmi. Dekle joka ob grobu svojega ljubega: drugi pogrebni venci so oveneli, njen pa ostaja zelen, ker ga zaliva s svojimi solzami. Izvedba je ponudila tudi priložnost za razmislek o ustnem izročilu in spreminjanju ljudskih pesmi. Naslov namreč skriva pomembno besedilno različico:

- Nadaljuje na 3. strani.

SLOVENSKA SKUPNOST V MENDOZI

POMLADNI KONCERT |

»Ljubezenske pesmi«: popotovanje skozi ljubezen v slovenski pesmi

- Iz 2. strani.

druge starejše različice vsebujejo obliki »vejli« ali »venu« (namesto »beili«), ki se nanašata na venenje in še okrepita žalostni, pogrebni pomen pesmi.

Smrt in slovo sta bila prisotna tudi v pesmi Bom šel na planince Miroslava Vilharja v priredbi Mateja Hubada. Delo pripada tradiciji avtorskih pesmi, ki so sčasoma ponarodele in postale del slovenskega ljudskega zaklada. Med koncertom je bila izvedba razdeljena na dva dela, kar je omogočilo pripoved zgodbe o njenem nastanku: po izročilu naj bi Vilhar, ko se je peljal skozi Zagorje blizu svojega doma, zaslišal pogrebne zvonove. Novica o smrti mladega dekleta, ki jo je poznal, naj bi ga spomnila na neke ljudske verze, ki jih je nato uglasbil. Prvi del so torej ti ljudski verzi, ki se jih je Vilhar spomnil, avtor pa je dodal še tretjo kitico, ki jo je v celoti ustvaril sam. Drugi del zborovske izvedbe je obsegal prav to novo kitico. S podobo rožic na grobu in srca, ki ob njem poči od bolečine, je še poglobil elegično razsežnost pesmi.

Po tem posebej čustvenem delu je ljudska pesem Tiha noč v priredbi Davida Bajde (tenorista v zboru in oktetu ter kitarista) ponudila nov pristop k repertoarju. Naslednja skladba Dekle na vrtu zelenem sedi je združila oba sestava, kot solistka pa je nastopila Mariana Ruiz Díaz. Priredba Marka Bajuka prinaša posebnost: solistični glas ne nosi zgolj glavne melodije, temveč razvija samostojno linijo nad zborom, kar ustvarja značilno zvočnost. Različica, izbrana za koncert, se konča srečno, z obljubo poroke med mladima, kar je v izrazitem nasprotju z zgodbami o ločitvi in smrti iz prejšnjih pesmi ter celo z drugimi različicami te iste pesmi.

Spored je dosegel vrhunec s pesmijo Jnjen čeua jti gna', ljudsko iz Bile v Reziji, ki jo je priredil Pavle Merkù, ugledni etnomuzikolog, posvečen preučevanju in zbiranju slovenske ljudske glasbe v obmejnih pokrajinah med Slovenijo in Italijo. Pesem slika pastirski prizor: dekle žene krave na pašo in upa, da bo srečala svojega fanta, ki pase ovce in koze. Ko prepozna prisotnost fantove črede, zakliče značilni »lala joli lile«, dogovorjeni znak med zaljubljencema, da bi se lahko našla. Skladbo sta skupaj izvedla zbor in oktet, uradno pa je sklenila redni del koncertnega programa.

Ob navdušenju občinstva, ki je zahtevalo dodatek, je oktet zapel V dolini tihi, ljudsko pesem, ki je zaslovela s posnetkom Ansambla Lojzeta Slaka in pevskega kvinteta Fantje s Praprotna iz leta 1965. Besedilo pripoveduje o obžalovanju dekleta, ki je skrivalo svoja čustva in zdaj gleda svojega fanta odhajati, ne da bi on kdaj izvedel, da je bila ljubezen obojestranska. Nasprotje med žalostnim besedilom in vedrim značajem, s kakršnim se pesem običajno poje, lepo pokaže, kako lahko diskografska razširjenost in slogovna preobrazba spremenita dojemanje ljudske pesmi ter jo vključita v zvočnost slovenske narodno-zabavne glasbe.

Kot drugo pesem zunaj programa sta oba sestava skupaj zapela Ljubim te, Slovenija Ota Pestnerja v priredbi Jurija Mušiča. Po raziskovanju tolikih oblik medčloveške ljubezni je zadnja pesem to čustvo razširila na domovino prednikov in skupno identiteto. Izbira je imela še posebej globok pomen na večer koncerta v dvorani Slovenskega društva v Mendozi, kjer glasba predstavlja živo vez med kulturo prednikov in rodovi, ki jo ohranjajo daleč od Slovenije.

Spomladanski koncert Ljubezenske pesmi je bil navsezadnje veliko več kot le niz ljubezenskih pesmi. Skozi dela iz različnih obdobij, pokrajin in izročil je program razkril bogastvo slovenske glasbene kulture ter sposobnost

njenih pesmi, da izrazijo univerzalna čustva, ne da bi pri tem izgubile svoje jezikovne, zgodovinske in kulturne posebnosti. Izmenično nastopanje Slovenskega pevskega zbora iz Mendoze in Slovenskega okteta iz Mendoze ter njune skupne izvedbe so povezali spored v enotno celoto, ki je prepletla ljubezen in izgubo, spomin in upanje, ustno izročilo ter glasbo, ki jo širijo sodobni mediji.

Spomladansko srečanje je znova potrdilo vlogo zborovske glasbe kot prostora kulturnega prenašanja in skupnostnega povezovanja: kot način, kako ohranjati slovensko dediščino živo in jo hkrati deliti z vsemi, ki so ji pripravljeni prisluhniti.

Diego Bosquet

29. VESELICA NARODNIH PLESOV VEČER, KI NAS POVEZUJE

V soboto, 31. oktobra, je naša Pristava ponovno zaživela v ritmih glasbe, plesa in veselja. Folklorna skupina Pristava je pripravila že 29. Veselico narodnih plesov, večer, ki je tudi letos združil različne kulture, generacije in prijatelje.

Priprave so se začele že nekaj dni prej. Skupaj smo urejali oder, pripravljali prostor in skrbeli za vse podrobnosti, da bi naši gostje lahko uživali v nepozabnem večeru. Ves trud je bil poplačan, ko se je Pristava napolnila z obiskovalci, glasbo in prijetnim vzdušjem. Letos se je nas na Pristavi zbralo ogromno ljudi, med njimi več kot 200 plesalcev, ki so nastopili na odru!

Na našem odru so se predstavile različne narodne skupnosti: španska, argentinska, portugalska, ukrajinska, poljska ter italijanska. Seveda niso manjkali niti slovenski plesi, ki smo jih predstavili člani Folklorne skupine Pristava, naši prijatelji iz Rosaria in otroci slovenske šole. Vsaka skupina je s svojimi plesi, glasbo in narodnimi nošami prinesla delček svoje kulture ter tako obogatila naš praznik.

Letošnjo Veselico smo posvetili profesorju Héctorju Aricóju, ki je imel pomembno vlogo v zgodovini naše folklorne skupine. Leta 1989 je prevzel vodstvo skupine, potem ko se je v Sloveniji izpopolnjeval na področju slovenske etnografije pri Akademski folklorni skupini France Marolt. V njegov spomin smo med večerom pripravili poseben video, s katerim smo se mu želeli zahvaliti za vse, kar nam je dal. Bil je ganljiv trenutek, ko smo se skupaj spomnili njegovega dela in dediščine, ki živi naprej v naši folklorni skupini.

Eden najlepših trenutkov večera je bil nastop naših najmlajših plesalcev. Prvič so se predstavili na odru, zunaj šolskega okolja, in to prav na naši Veselici! Mlajša skupina, ki šteje 14 plesalcev, in starejša skupina z 21 plesalci sta zaplesali plese iz Dolenjske in Rezije. Bilo jih je čudovito gledati, kako so z nasmehi, navdušenjem in ponosom pokazali, kaj so se naučili. Za nas je bil ta nastop še posebej dragocen, saj prav oni predstavljajo prihodnost naše folklore. Lepo je videti, da slovenska tradicija živi naprej in da jo mladi sprejemajo s tolikšnim veseljem.

Za našo folklorno skupino je bil letošnji nastop prav tako nekaj posebnega. Prvič smo predstavili ples Tri jagode in rozga iz Štajerske, ki smo se ga naučili lani med obiskom Slovenije na seminarju Akademske folklorne skupine France Marolt. Ples je povezan s starimi vinogradniškimi običaji, ko so se ljudje ob koncu trgatve zahvaljevali za pridelek in prosili za dobro letino v prihodnjem letu. Na vinske rozge so obešali tri grozde kot simbol hvaležnosti in upanja. Pri začetku našega nastopa nas je spremljal tudi skupina pevk in pevcev Pristave, ki je s petjem v živo ustvaril prav posebno vzdušje in našemu plesu dodal še lepši čar. Za nas je bilo posebno doživetje, da smo lahko znanje, pridobljeno v Sloveniji, prinesli domov in ga prvič delili z našo skupnostjo na Pristavi.

Med plesnimi nastopi so obiskovalci lahko uživali tudi v slovenskih dobrotah. Ni manjkalo okusnega golaža, kranjskih klobas in čevapčičev, za sladek zaključek pa so poskrbeli štrudelj in raznovrstno pecivo. Ob dobri hrani, pogovorih in glasbi je večer minil v prijetnem in prazničnem vzdušju.

Za zaključek večera je poskrbela glasbena skupina Potomci, ki je s slovenskimi pesmimi in argentinsko folklorno glasbo poskrbela, da se je praznovanje nadaljevalo dolgo v noč. Ob njihovih melodijah so se obiskovalci pridružili plesu in skupaj smo zaključili večer v veselem in sproščenem vzdušju.

Ob koncu bi se radi iz srca zahvalili vsem folklornim skupinam, ki so sprejele naše povabilo in z nami delile svojo kulturo, vsem obiskovalcem, ki nas vsako leto podpirajo, ter seveda vsem pridnim rokam, ki so pomagale pri pripravah, kuhanju, strežbi, urejanju prostora in številnih drugih opravilih. Posebna zahvala gre tudi našemu profesorju Marcelu Carteju za njegovo predanost in trud skozi vse leto.

Veselica je veliko več kot le večer narodnih plesov. Je priložnost, da se srečamo, skupaj praznujemo svoje korenine in jih prenašamo na mlajše generacije. Ko vidimo na istem odru otroke, mlade in odrasle, ki z veseljem plešejo in ohranjajo tradicijo, vemo, da je ves trud poplačan.

Hvala vsem, ki ste bili del naše 29. Veselice. Naj nas glasba, ples in prijateljstvo povezuje še mnogo let!

Folklorna skupina Pristava

VABILO ZA BOŽIČNI POZDRAV SLOVENCEV PO SVETU

Darja Gajšek, pevka, voditeljica oddaje Veseljak v živo na TV Veseljak Golica in urednica praznične oddaje Vesel Božič z Darjo Gajšek, vabi Slovenke in Slovence po svetu, da pošljejo svoj božični pozdrav:

Ne glede na to, kje smo, nas povezujejo slovenska beseda, pesem in praznični čas. Božični prazniki so prazniki družine in priložnost, da se zavemo, da smo drug drugemu največje darilo.

Vsak, ki želi sodelovati, naj se posname s telefonom v ležečem formatu in v mirnem okolju. Posnetek naj traja **20–30 sekund**, v njem pa naj:

- pove svoje ime in od kod pošilja pozdrav,
- na kratko opiše, kako tam praznujejo Božič, ali pove, kaj jim najbolj manjka od doma,
- pošlje voščilo domovini in svojim najdražjim.

Posnetke prosim pošljite do 1. decembra 2026 na pr.darja@gmail.com. Večje datoteke lahko pošljete prek WeTransferja.

Veselim se vaših pozdravov in vam že zdaj želim blagoslovljen Božič ter srečno novo leto.

Lep pozdrav,

Darja Gajšek
voditeljica in urednica oddaje Vesel Božič z Darjo Gajšek

SAŠO AVSENIK Z ANSAMBLOM V ARGENTI-

15.–20. oktober 2026

Med 15. in 20. oktobrom 2026 so Argentino prvič obiskali Sašo Avsenik in njegov Ansambel, ki so s svojimi nastopi in srečanji s pripadniki slovenske skupnosti v Argentini poskrbeli za nepozabne glasbene in družabne dogodke. Obisk je bil pomemben mejnik za slovensko skupnost v Argentini, saj je omogočil srečanje z enim najbolj prepoznavnih in priljubljenih predstavnikov slovenske narodnozabavne glasbe.

Obisk je obsegal tri osrednje glasbene nastope ter več srečanj s predstavniki in člani slovenske skupnosti v Buenos Airesu in okolici.

Program obiska je oblikovala Zedinjena Slovenija, pri njegovi izvedbi pa so seveda sodelovali tudi Veleposlaništvo Republike Slovenije v Buenos Airesu, Slovenski domovi in druge organizacije slovenske skupnosti. **Obisk ne bi bil izvedljiv brez finančne podpore Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je pomembno prispeval k uresničitvi tega projekta.**

Zedinjena Slovenija je prav tako prevzela organizacijo prevozov in nastanitve gostujočega ansambla ter zagotovila potrebna glasbila in tehnično podporo za izvedbo koncertov.

1. Potek obiska

Četrtek, 15. oktober 2026

Ansambel je v dopoldanskih urah prispel na letališče Ezeiza, kjer sta ga sprejela predsednik Zedinjene Slovenije Albin Magister in Marko Selan, predsednik Slomškovega doma. Po prihodu so se člani ansambla odpravili v Slovenski dom Naš dom San Justo. Tam so zajtrkovali, preizkusili glasbila, ki jih je zagotovila Zedinjena Slovenija (bas, kitara in bariton), ter se srečali s člani slovenske skupnosti.

Nato so se namestili v hotelu v Buenos Airesu. V večernih urah so se na povabilo Marka Selana udeležili argentinskega asada, na katerem so bili navzoči tudi različni predstavniki slovenske skupnosti.

Petek, 16. oktober 2026

Dopoldne si je ansambel v spremstvu Angelike Smole ogledal znamenitosti Buenos Airesa. Obiskal je tudi slovenskega umetnika Marjana Gruma v četrti La Boca.

Ob 17. uri je v kulturnem centru La Usina del Arte potekala tonska vaja za prvi koncert. Koncert, organiziran v sodelovanju Zedinjene Slovenije in Veleposlaništva Republike Slovenije v Buenos Airesu, se je začel ob 20. uri in končal ob 21.30. Udeležilo se ga je približno 600 obiskovalcev, ki so z velikim zanimanjem in navdušenjem spremljali prvi nastop slovenskih glasbenikov v Argentini.

Po koncertu so se člani ansambla udeležili večerje, na kateri so bili prisotni veleposlanica Republike Slovenije mag. Tina Vodnik, državna sekretarka dr. Helena Jaklitsch, častni konzul Hernan Zupan, predsednik Zedinjene Slovenije ter predsedniki Slovenskih domov v Buenos Airesu.

Sobota, 17. oktober 2026

V dopoldanskih urah je imel ansambel prosto. Opoldne se je odpravil v Naš dom San Justo, kjer so potekale tonska vaja, kosilo in priprave na večerni nastop.

Sašo Avsenik in Matic sta sodelovala tudi v radijski oddaji Okence v slovenski svet.

Ob 18. uri se je začela gasilska veselica, na kateri so poleg Avsenikovega Ansambla nastopili še Potomci in KM 43 ter plesna skupina Mladika. Dogodek je privabil več kot 650 obiskovalcev ki so ob glasbi, plesu in druženju ustvarili pravo praznično vzdušje do okoli 2. ure zjutraj.

Nedelja, 18. oktober 2026

Tretji in zadnji osrednji nastop ansambla je potekal v Slomškovem domu.

Piknik je bil zasnovan kot celodnevni dogodek, namenjen druženju ob slovenski glasbi, plesu in dobri družbi.

Program je poleg nastopa Avsenikovega Ansambla vključeval tudi nastope skupin Los Tilos in Potomci ter plesne skupine Mladika.

Dogodka se je udeležilo približno 500 obiskovalcev, zaključil pa se je okoli 20. ure.

Ponedeljek, 19. oktober 2026

Po prostem dopoldnevu se je skupina zvečer odpravila v slovenski dom Pristava, kjer so člani društva pripravili asado in glasbeni program, ki je vključeval tudi kratko tango predstavo.

Torek, 20. oktober 2026

Zadnji dan obiska si je ansambel v spremstvu Angelike Smole ogledal Tigre. Zvečer se je udeležil še poslovilnega srečanja in večerje v Slovenskem domu San Martin.

Sreda, 21. oktober 2026

Vrnitev v Slovenijo - Ansambel se je v Ezeizo odpravil okoli poldneva, saj je bil njihov let predviden okoli 16. ure. Spremljala sta jih podpredsednik Zedinjene Slovenije, Štefan Godec, in predsednik Slomškovega doma, Marko Selan.

2. Organizacijski vidik

Zedinjena Slovenija je v času obiska koordinirala logistično izvedbo programa, vključno s prevozi in nastanitvijo ansambla. Poskrbela je tudi za zagotovitev potrebnih glasbil ter tehnične opreme za izvedbo treh osrednjih glasbenih nastopov.

Pri organizaciji in izvedbi programa so sodelovali Veleposlaništvo Republike Slovenije v Buenos Airesu, Naš dom San Justo, Slomškov dom, Pristava, slovenski dom San Martin ter drugi predstavniki in člani slovenske skupnosti.

Sodelovanje navedenih ustanov in posameznikov je omogočilo izvedbo programa, ki je poleg koncertov vključeval tudi srečanja s člani skupnosti, kulturne oglede in družabne dogodke.

Omenili bi radi tudi ekipo, ki je bila zadolžena za tehnične zahteve pred in med koncerti, kar je pripomoglo k brezhibni izvedbi vsakega nastopa posamezne skupine.

3. Obisk in udeležba

V okviru obiska so bili izvedeni trije osrednji glasbeni dogodki:

Koncert v La Usina del Arte: približno 600 obiskovalcev.

Gasilska veselica v Našem domu San Justo: več kot 650 obiskovalcev.

Piknik v Slomškovem domu: približno 500 obiskovalcev.

Skupna udeležba na treh osrednjih dogodkih je tako presegla 1.650 obiskovalcev. Poleg tega so bila organizirana srečanja na Pristavi in v

Slovenskem domu San Martin, ki so se ju udeležili številni dodatni člani slovenske skupnosti.

4. Zaključek

Obisk Saša Avsenika in njegovega Ansambla je predstavljal pomemben dogodek za slovensko skupnost v Argentini. Omogočil je, da je slovenska narodnozabavna glasba zazvenela v različnih okoljih, hkrati pa je okrepil povezanost med Slovenci v Argentini in domovino. Neposredna srečanja z glasbeniki, skupno petje, ples in druženje so še enkrat pokazali, kako pomembno vlogo imajo kultura, glasba in skupni običaji pri ohranjanju slovenske identitete daleč od matične domovine..

Obisk je bil izveden v sodelovanju Zedinjene Slovenije, Veleposlaništva Republike Slovenije v Buenos Airesu in slovenskih domov. Ključno vlogo pri njegovi izvedbi je imela tudi finančna podpora Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, brez katere tako obsežnega programa ne bi bilo mogoče uresničiti.

Obisk Saša Avsenika in njegovega Ansambla bo tako ostal pomemben dogodek v življenju slovenske skupnosti v Argentini ter lep primer sodelovanja, ki povezuje Slovence na obeh straneh Atlantika.

Zedinjena Slovenija

ANSAMBEL SAŠA AVSENIKA V USINA DEL ARTE | *Melodije Slovenije v Argentini*

»Pridejo Avseniki!!!« Od trenutka, ko se je v slovenski skupnosti v Argentini razširila novica – in vzniknila je mnogo mesecev prej –, da med nas prihaja ikona slovenske narodno-zabavne glasbe, smo z nestrpnostjo pričakovali 16. oktober, dan napovedanega prvega koncerta ansambla Saša Avsenika v kulturnem centru Usina del Arte v Buenos Airesu pod pokroviteljstvom veleposlaništva Republike Slovenije. Nemudoma sem sklenil, da tega praznika slovenstva za nobeno ceno ne bom zamudil. A ko v rodni deželi ni bilo nikoli časa, da bi v živo slišal Avsenikovo glasbo, je bilo toliko bolj nujno užiti trenutek, ki se je ponudil tako daleč od nje. Kot sem v dneh obiska članom ansambla skušal naslikati v besedah zahvale vendarle ni šlo zgolj za enega izmed koncertov, ki jim človek pač prisluhne, da bi si razširil glasbena obzorja, in da bi bila njegova ušesa deležna nekaj blagoglasja, ampak je ta obisk pomenil mnogo več. Bil je simbol materinskega objema, s katerim je domovina pohitela k svojim otrokom tam daleč na drugem koncu zemeljske oble. In veselje njenega zaroda se je moglo čutiti z vsemi čutili, ki jih premore človeško telo. Nepozabno. Dar Božji za dušo slovensko. Od prvega trenutka, ko so se povzpele noge glasbenikov na oder in se je zaslišala s svetovno slavo ozaljšana Na Golici, se je v dvorano naselilo vsesplošno navdušenje in ni popustilo do zadnjih sekund glasbenega večera. Vse je kot eno dihalo v taktih znanih melodij Slavka in Vilka Avsenika in njunih dedičev. Najbolj pa nas je podžgala tista znana Slovenija, od kod lepote tvoje. Verjamem, da so marsikoga od navzočih prevzela čustva, ko se je morda spomnil lastnega obiska domovine svojih prednikov, kjer stoji njih hišica draga domača. V tem tonu se je izpel prvi večer in že ta je porodil hvaležnost, ki sem jo v naslednjih dne prelil na papir s temi besedami:

Dragi člani ansambla Saša Avsenika,

ne šteje mnogo dni vaš obisk med nami, a gotovo ste kljub temu mogli začutiti, da srce ljudstva, ki vas je sprejelo, bije v vam domačih ritmih. Nedvomno je tu in tam kakšna sinkopa več, pa kakšen postop melodije, ki po argentinsko zavije, a vendar se je pred vami odprlo slovensko srce. Vem, nemogoče je z vso širino razuma in domišljije, ki ju premorete – pa verjamem, da ju premorete mnogo – zaobjeti vsa tista hrepenenja, sanje in pričakovanja, ki so prešinjali naš rod na drugi strani Atlantika skozi desetletja, da bi mogli samo enkrat v živo na lastne oči in ušesa slišati tiste, ki so tlakovali pot slovenski narodno-zabavni glasbi. Vrtele so se gramofonske plošče, prenašali so blagodejne melodije radijski valovi, približalo se je bogato izročilo glasbene ustvarjalnosti družine Avsenik v svetu medmrežja, a manjkal je najpomembnejši akord v tej melodiji: človeška bližina. Roka ni mogla seči v roko, oko ni srečalo očesa, usta niso mogla izreči preproste zahvale tistim, ki so generacijam po sili zgodovinskih razmer iščočim novega koščka zemlje pod svobodnim soncem pomagali na daljavo ohranjati slovenski plesni korak.

Naj delijo z vami te moje besede le dve prigodi preteklih dni, ki pričajo o tem, kako pomembna je za nas ta priložnost. Neki mladenič z drugega konca Argentine neznansko želel si je videti stas in slišati glas godcev domačih, pa oče najprej niso b'li voljni njega želji ustreči. Dokaj dni smo se trudili okoli stoječi z mladen'čem vred, da mogel bi ta edinstven trenutek užiti. Po Božji je volji oče nazadnje le globlje v kozarček pogledal, srce je mehkejše postalo in iz dlani je MasterCard sonce posijalo. Kakšna sreča, kakšno veselje. Verjemite mi, da skušnja ta v mladen'ču bo do konca njega dni živela. Prva prigoda nedvomno v duru zveni, druga se že bolj v molu glasi. Gospa sivolasa, telo omaguje, težji je dih. Ve se, da zadnje listje počasi odpada drevesu v jeseni življenja. Nedeljski je dan, ko se sreča z Gospodom kristjan. Tudi ona ni izjema. Kot že mnogokrat poprej sprejme Rešnje Telo. Zapojemo pesem nebeški Gospe, kjer

duša slovenska vdano vzdihuje in kliče »Marija, Mati moja«. Da nedelji podaljšali bi domačnosti zven povemo ženici, da Avsenik mudi se v teh krajih. Zaslon telefona posnetek ponudi in orosi se oko materi stari. »O, moj rodni kraj! O, Slovenija draga!,« spričuje pogled.

Dragi naši muzikanti, taka je torej vaša pot, ki vas privedla je do tod. Ne gre za včeraj, ne gre za danes in ne za jutri, ne gre slavo posvetno, ne za dobiček, ki ga tako ali drugače vzame hudiček. Gre za talente, gre za poslanstvo. Iskrena vam hvala, da izbrali ste pot, ki prinese veselje ljudem vsepovsod. Od Boga vam je dana v skrb, ne v lastnino, da spomin bi prinašali na domovino. Še bomo peli, še govorili, slovensko besedo v tej krajih gojili. Vi pa, prijatelji naši, bodite nam zdravi, Bog naj vas var'je pri pameti pravi. Kjerkoli hodili, kjer boste še peli širom sveta, vedite, da ste med nami doma.

Bog lonaj in Bog vas živi!

Gašper Mauko

VTISI S POTOVANJA V ARGENTINO

V začetku oktobra je skupina skoraj dvajsetih župljanov župnije Poljane nad Škofjo Loko - z župnikom msgr. dr. Jožetom Plutom na čelu - obiskala Argentino. Poleg mnogo lepih krajev so obiskali tudi našo slovensko skupnost. Poslali so nam kroniko celotnega potovanja ter njihove vtise:

Naše potovanje po Argentini se je začelo tako, kot se je tudi končalo – s sveto mašo. Med obema mašama pa smo doživeli toliko lepega, zanimivega in tudi zabavnega, da bomo imeli še dolgo o čem pripovedovati.

Pot se je začela v Benetkah, nato pa nas je že v Madridu pričakal prvi zaplet. Miran in Damjana sta imela težave s potnima listoma, letalski prevozi so se zapletali, vendar smo hitro ugotovili, da imamo v skupini ljudi, ki znajo stvari vzeti v svoje roke. Majda je poiskala pomoč pri nečaku, Marjan in Joži Grilj pa sta poskrbela, da smo lahko nadaljevali pot. Takrat se je že pokazalo, da bomo skupaj zmogli marsikaj.

Po dolgem letu smo prispeli v Buenos Aires. Prvi vtisi so bili precej drugačni od mojih pričakovanj. Presenetili so me revščina, dotrajana infrastruktura in velike razlike med ljudmi. Še dobro, da smo imeli Marjana in Joži, saj nihče od nas ni znal špansko, angleščina pa tam ni tako samoumevna, kot bi pričakovali.

V La Boci so nas opozorili, naj nahrbtnike nosimo spredaj, da ne bi prišlo do kraje. Na eni strani revščina, na drugi bogastvo in razkošje. Že takrat sem začel razmišljati, kako je mogoče, da ima tako velika in bogata država toliko težav.

Toda Argentina nam je pokazala tudi svojo lepo stran.

Obiskali smo Slomškov dom, kjer so nas najbolj ganili otroci z jutranjo pesmijo: »Slava Bogu, delo čast!« Te besede so mi ostale globoko v spominu. Spoznali smo Slovence, ki so pred desetletji odšli v Argentino, tam ustvarili svoje življenje in kljub oddaljenosti ohranili povezanost z domovino. Še vedno se srečujejo, trudijo se ohranjati slovenski jezik in kulturo ter prenašati naše običaje na mlajše generacije.

Nedelja, 11. oktobra, je bila v San Justu izjemno slovesna, saj smo praznovali 70-letnico Našega doma, ki je združila vse generacije slovenske skupnosti. Praznovanje se je začelo s slovesno sveto mašo, ki jo je ob številnih rojakih v narodnih nošah daroval domači župnik msgr. dr. Jože Plut.

Po bogoslužju nas je v slovenskem domu pričakalo okusno kosilo z domačo juho, praženim krompirjem in mesnimi dobrotami, ki so že od daleč dišale po Sloveniji in nas za trenutek popeljale v domovino. Obilo prisrčnih srečanj in pogovorov je dopolnil še bogat kulturni program, v katerem so domači ustvarjalci navdušili z odlično izvedbo gledališke predstave “Moja čudovita dama”.

Seveda smo obiskali tudi Luján. Maša je bila lepa, čeprav me je nekoliko zmotilo, da nekateri niso znali ohraniti miru in spoštovanja med obredom. A tudi to je del potovanja – vsak vidi stvari po svoje, sam pa menim, da si sveti obredi zaslužijo več zbranosti.

Nato smo odpotovali v Mendozo, kjer smo občudovali mogočne Ande, Aconcaguo, sneg, lepe parke in vinograde. Spoznali smo tudi tamkajšnji Slovenski dom, kjer so nas izredno lepo sprejeli in pogostili. Toliko hrane, da je še najbolj lačnim zmanjkalo prostora!

Po obisku Mendoze se je naša pot nazaj v Buenos Aires zapletla, saj je bil let zaradi pokvarjenih vrat na letalu odpovedan. Vendar sta Marjan in Joži ponovno dokazala, da se na njiju lahko zanesemo, ter uspešno rešila nastali položaj.

Po vrnitvi se je dogajanje nadaljevalo v polni dvorani Našega doma San Justo. Tam je msgr. dr. Jože Plut izvedel predavanje o izzivih in odnosih v današnjem času ter odgovarjal na vprašanja zbranega občinstva. V vseh svojih nagovorih je predvsem mladim položil na srce besede papeža s srečanja mladih v Franciji – naj se zavedajo, da so sodobni svetniki.

Sledili so slapovi Iguazú, ki so nas prevzeli s svojo mogočnostjo. Toliko vode, toliko slapov in takšna moč narave, da človek ostane brez besed. En dan smo jih občudovali z brazilske, naslednji dan pa še z argentinske strani. Zvečer nas je čakala odlična večerja, pri kateri nam je paragvajski natakar ponujal skoraj vse, kar so spekli. Lačni zagotovo nismo ostali!

Eden najbolj nepozabnih dogodkov je bil obisk nogometne tekme Boca Juniors. Na začetku je bilo zaradi vseh opozoril glede vstopnic in varnosti skoraj malo strašljivo. Z ženo sva imela še dodatno smolo, saj so okoli naju kadili marihuano. Toda ko se je začela tekma, smo doživeli nekaj neverjetnega. Celoten stadion je pel vseh devetdeset minut igre, navijači so mahali z rokami in človek je imel občutek, da se premika cel stadion. Takšnega vzdušja ne doživiš vsak dan!

Obiskali smo tudi urugvajsko Colonia del Sacramento, se peljali z ladjo in spoznali še delček sosednje države.

Posebno mesto v spominu ima tudi slovenska veselica v San Justu z Avseniki. Lepo je bilo videti starejše ljudi, ki so ob slovenski glasbi postali vidno ganjeni in veseli. Takrat sem še bolj razumel, da domovina ni samo kraj, kjer živiš. Domovina so tudi jezik, pesem, spomini in občutek pripadnosti.

Za konec smo odpotovali še v El Calafate in občudovali mogočni ledenik Perito Moreno. Videli smo, kako se veliki kosi ledu odlamljajo in padajo v vodo. Narava je tam res nekaj veličastnega. Obiskali smo tudi kmetijo, kjer so nam pokazali, kako s pomočjo psa zberejo ovce, kako jih strižejo in kako živijo na teh prostranih območjih. Tudi ta del Argentine nam je pokazal, kako raznolika je ta država.

In potem je prišel čas za vrnitev. Buenos Aires, Madrid, Benetke in avtobus do Poljan. Na koncu pa spet sveta maša. Tako smo zaključili krog, ki smo ga začeli pred odhodom.

Borut Jurčič - Majda Krmelj - Janez Arnolj

Vtisi, doživetja, razmišljanja

• Ob prihodu sem Argentino doživela kot deželo ostrih nasprotij – kjer obrobne, nedokončane hiše mejijo na moderne, bleščeče nebotičnike. Po drugi strani pa so toplejši dnevi proti koncu potovanja razkrili pravi obraz te dežele – deželo toplih in družabnih ljudi. Čudovito je bilo opazovati domačine, kako brezskrbno posedajo po parkih in klepetajo; zdelo se je, da se nikomur nikamor ne mudi.

- Irena Debeljak

• Argentina je dežela, kjer imaš ogromno videti. Po pripovedovanju ljudi in po tem, kar smo lahko opazili, je bila nekoč druga najbogatejša država na svetu, danes pa se že dolgo spopada z gospodarskim nazadovanjem.

Po mojem mnenju je Argentina še vedno zelo bogata država. Ima ogromno naravnih virov, možnosti za lastno pridobivanje energije, neskončne ravnine in izredno rodovitno zemljo. Ko človek vidi, kako je mogoče v štiridesetih letih priti od enormnega bogastva do revščine in propadanja, se mora vprašati, kaj je šlo narobe. Propadanje se vidi tudi v infrastrukturi, revščina je očitna, in celo bogati deli države niso več tako bogati, kot so bili nekoč, čeprav razlike med ljudmi ostajajo ogromne.

Po mojih zaključkih bi rekel, da sta nedelo in prevelika socialna politika povod v propad. Ob tem se sprašujem: ali je Argentina štirideset let pred nami ali štirideset let za nami? Bojim se, da tudi mi v Sloveniji stopamo v podobno situacijo. Če ne bomo cenili dela, odgovornosti in ustvarjanja, se nam lahko zgodi, da bomo nekoč gledali podobno sliko.

- Borut Jurčič

• Od ostalih stvari s poti pa me je navdušil tudi asado. Rad namreč pečem na žaru (in rad jem meso ...), zato sem bil navdušen nad mesnimi dobrotami, ki smo jih bili vsakodnevno deležni. Ob tem smo videli (oz. okusili), da so tudi Slovenci že osvojili to znanje in so ga z veseljem delili z nami. Zato upam, da ga bom lahko tudi sam s prakso utrjeval v Sloveniji.

- Tomaž Pisk

• Ob vsem tem pa sem spoznal tudi zelo odprte in prijazne ljudi. Slovenci, ki so se pred desetletji odselili v Argentino, so bili očitno zelo sposobni, delavni in iznajdljivi. Nekateri imajo še danes pomembne položaje. Pri njih nisem dobil občutka, da bi Sloveniji zamerili, ker so morali oditi. Njihova zgodba pa nas opominja, kako težki so bili časi, v katerih so se mnogi morali odločiti za novo življenje daleč od doma.

- Borut Jurčič

• Z obiskov v domovih mi ostaja tudi zaupanje, ki ga skupnost izkazuje svojim mladim, da ti že zgodaj začnejo prevzemati odgovornosti za vodenje posameznih organizacij znotraj skupnosti. Posebej moram pohvaliti tudi dramsko igro ob 70. letnici Našega doma, ki je bila izvedena na vrhunskem nivoju.

- Tomaž Pisk

• Za naju so to pravi Slovenci. V njih je več domoljubja kot v Slovencih, ki živijo v matični domovini. Po eni strani je to razumljivo. Naši rojaki hrepenijo po domovini Sloveniji, mi pa živimo tu in se soočamo s tukajšnjimi problemi. To, kar sva doživela ob obisku Slomškove šole, je bilo za naju nekaj nepredstavljivega – nekaj, kar je v domačem šolskem sistemu žal skoraj neuresničljivo: dvig zastav, zapeta himna in na koncu molitev.

To so vrednote, navade in kultura, ki jo naši izseljeni rojaki prenašajo na mlade rodove in po čemer bi se lahko zgledovalo tudi naše šolstvo. Lepo je bilo videti vse generacije, kako so povezane med seboj. To se je opazilo še posebej pri organizaciji slovesnosti ob 70-obletnici Slovenskega doma in ostalih prireditev. Presenečena sva bila tudi nad številom slovenskih narodnih noš in tem, kako ponosno so jih nosile vse generacije pri sveti maši v San Justu in praznovanju v Našem domu. Bog naj da našim rojakom moči, da bodo še naprej vzgajali mladino v duhu slovenstva.

- Miro in Milena Stanonik

• Po srečanjih s Slovenci v Argentini odmevajo v nas njihova ljubezen do domovine in služenje skupnosti, gostoljubje, pojoča slovenska beseda, ki se prenaša iz generacije v generacijo.

- Majda Krmelj

• Mendoza nam bo ostala v lepem spominu po ogledu mesta in obisku slovenske koče v Penitentesu pod vznožjem Aconcague, kjer smo pod milim nebom imeli sv. mašo. Vse te kraje nam je s svojimi bogatimi razlagami približala naša vodička Rezka Novak Nemanič … Med posebnimi srečanji velja omeniti tudi obisk slovenskega umetnika g. Marjana Gruma v Buenos Airesu, v slikoviti četrti La Boca pod vodstvom Mirjam Oblak. Njegov umetniški talent, ustvarjalnost in osebna zgodba so nas posebej nagovorili. Srečanje z njim je bilo zelo prisrčno. Med argentinskimi Slovenci sem se počutil, kot da sem doma. Prijaznost, odprtost in prisrčni pogovori so ustvarili občutek, da smo ena velika skupnost, čeprav nas ločujejo ocean in tisoči kilometrov. Hvala vsakemu posebej za prijeten klepet in prijazno druženje.

- Janez Arnolj

• Sam sem bil presenečen nad številčnostjo in urejenostjo Slovenskih domov v Buenos Airesu. Predvsem pa nad življenjem v teh domovih. Čudež se mi zdi, da 4. in 5. generacija še vedno govori lepo slovenščino, da skupaj prepevajo, plešejo in ohranjajo slovensko kulturo.

To še posebej velja za mlade, ki morajo plavati proti močnemu toku sodobne (argentinske) kulture s španščino vsepovsod. Zato lahko rečem le: moj poklon vsem, ki se tako zvesto delate v slovenskem vinogradu v Argentini!

- Tomaž Pisk

• Posebno poglavje tega potovanja pa je bil obisk tamkajšnje slovenske skupnosti. Najbolj naju navdihujejo naši rojaki, ki so večji domoljubi, kot sva si sploh lahko predstavljala. Kljub temu, da je minilo že 80 let, odkar so bili zaradi preživetja primorani zapustiti rodni kraj in domovino, živijo neverjetno SLOVENSKO. Nas je čas spremenil, njih pa ne. Neverjetno je, kakšnega duha so ohranili skozi vsa leta, čeprav takratna Jugoslavija zanje ni nikakor poskrbela. Bili so prepuščeni sami sebi, kot sirote brez matere, in za rodno domovino do osamosvojitve sploh niso obstajali.

Sedaj tudi razumeva, kaj jim pomeni, da so si zgradili stavbe za druženje in ohranjanje stikov ter jih poimenovali Dom – Dom kot hiša Slovencev. Kot hiša, kjer se zbirajo družine z vsemi sorodniki s slovenskimi koreninami. Polni so vere ter ljubezni do sočloveka in domovine. Pravi DOMOLJUBI.

- Damijana in Miran Drlink

• Iz Argentine sem se vrnil z občudovanjem njenih naravnih lepot, spoštovanjem do naših rojakov in z razmišljanjem, ki ga ne bom kar tako pozabil.

- Borut Jurčič

• Ob vsem tem sem začutil globoko hvaležnost do vseh, ki so v Argentini iz nič, z odrekanjem, prostovoljnim delom in izjemno voljo ustvarili Slovenske domove, šole ter bogato kulturno in versko življenje. Hvaležen sem tudi vsem, ki to dediščino še danes skrbno negujete in skrbite za njen nadaljnji razvoj.

Vsem argentinskim Slovencem želim, da še naprej s ponosom in ljubeznijo ohranjate svoje slovenske korenine ter slovensko dediščino prenašate na prihodnje rodove.

- Janez Arnolj

• Fascinirana sva tudi nad tem, kako vsi dobro pojejo. Kakšni glasovi! Slovenska pesem je odmevala povsod – tako ljudska in narodna kot sploh cerkvena. Vse pohvale! Taka druženja, in to v narodnih nošah na vsakem večjem dogodku, je treba preprosto ponoviti.

- Damijana in Miran Drlink

• Čeprav smo doživeli še ogromno lepega, so mi v najlepšem spominu ostala prav pristna druženja z rojaki iz Argentine. Nepozabno je bilo, ko smo skupaj z njimi zaplesali na Avsenikove viže, se sprostili in preprosto ujeli njihov argentinski temperament. Če sem prvi dan med vožnjo proti središču Buenos Airesa še pomislila: “Oh, kako lepa in urejena je naša Slovenija,” sem ob koncu potovanja zlahka dodala: “Tudi tukaj je čudovito – sploh, ko posije sonce.”

- Irena Debeljak

OkrOgle obletnice | *Drago Mario Šijanec (1907 - 1986)*

Pred 40 leti, 2. novembra 1986, je v Olivosu - Buenos Aires - umrl skladatelj, violist, dirigent in glasbeni vzgojitelj Drago Mario Šijanec. Bil je dirigent simfoničnega okestra obeh največjih argentinskih gledališč (Teatro Colón in Teatro Argentino de La Plata), ter soustanovitelj argentinskega Mozarteuma. Ustanovil je stolico - prvo v Južni Ameriki - za orkestralno dirigiranje na univerzi v La Plati in tudi njen prvi predavatelj.

Drago Marjan (ali tudi Mario) Šijanec se je rodil slovenskim staršem 18. decembra 1907 v Pulju. Oče je bil pedagoški delavec in se je zaradi tega pogosto selil, mati pa je bila pianistka. Že leta 1908 se je družina preselila v Maribor. Drago je že kot otrok kazal veliko glasbeno nadarjenost. Njegova prva učiteljica klavirja je bila mati, že zelo mlad pa je tudi začel igrati violino. Ko je imel komaj 11 let, je že nastopal. Kot gimnazijec je Drago leta 1927 komponiral svoj "meloplastični" balet Ptič Samoživ in predstavo tudi dirigiral v mariborskem gledališču.

Ko je doštudiral gimnazijo, se je vpisal v Državni konservatorij v Pragi, kjer je študiral dirigiranje, kompozicijo, violino in četrttonsko glasbo. Šijanec je svoj študij, ki bi glede na vpisane smeri lahko trajal 16 let (instrumentalna 7, kompozicijska 5 in dirigentska 4 leta), končal v petih letih, čeprav se je moral preživljati sam in je zato igral v kinih, na plesih in bil cerkveni organist. Pisal je tudi scensko glasbo in balete za različne praške odre.

Šijanec je svoj študij, zlasti študij dirigiranja, v letih 1932 do 1935 nadaljeval v Parizu na École Normale de Musique. Ob prihodu v Paris so mu ponudili vodenje pevskega zbora Jadran glasbenega združenja Jugoslovanov v Parizu. Zaradi velikega uspeha, ki ga je imel z zborom Jadran, so Šijancu ponudili tudi vodenje zbora Les Ménéstréls in snemanje glasbe za francoske zvočne filme. Za svoje delo je prejel mnogo priznanj in odličnih ocen, med drugimi prvo nagrado za glasbeno Folkloro v Grenoblu in Nici leta 1932. V Franciji je tudi tri leta vodil simfonične in zborovske koncerte.

Po dokončanem študiju v Franciji se je Drago kljub ponudbam in možnostim, ki jih je imel v Franciji in drugje, vrnil v Slovenijo. Prijavil se je s še 13 kandidati za meso vodje radijskega orkestra Radia Ljubljana in bil sprejet. Šijanec je v repertoar orkestra vključil zahtevnejša dela Smetane, Čajkovskega, Mendelssohna ter slovenskih in hrvaških skladateljev. Vsa glasba se je izvajala v živo. Imeli so več kot 600 nastopov na leto. Šijanec pa je sodeloval tudi z Ljubljansko filharmonijo kot študijski dirigent, violist in občasni dirigent na koncertih.

Med drugo svetovno vojno so Italijani dopustili delovanje Drame in Opere, Radio Ljubljana pa so priključili italijanski mreži I.E.A.R. Radio je oddajal le nekaj ur na dan s poročili v italijanskem in slovenskem jeziku in različno glasbo s plošč. Osvobodilna fronta

pa je januarja leta 1942 zapovedala "kulturni molk" - prepoved obiska in sodelovanja na okupatorjevih prireditvah. Po italijanski kapitulaciji so Ljubljano zasedli Nemci. Šijanec je z Radijskim orkestrom in Komornim zborom priredil dva velika simfonična koncerta, dirigiral pa je tudi mnogo simfoničnih koncertov v veliki Unionski dvorani v Ljubljani. Z vstopnino so podpirali družine godbenikov, ki so bili zaprti ali internirani v koncentracijskih taboriščih.

Ko so ob koncu druge svetovne vojne maja 1945 komunisti zasedli Ljubljano in zavzeli jugoslovansko oblast, so Šijanca odslovili. Očitali so mu kršitev "kulturnega molka", zanj ni bilo več dela v vsej Jugoslaviji.

Drago je odšel v Italijo, zaman iskal zaposlitev v Trstu, v Benetkah pa dobil začasno delo pri popravljanju orgel. Kmalu je dobil delo v torinskem opernem orkestru, kjer je deloval kot prvi violist in dirigent. Leta 1947 se je pridružil baletnemu ansamblu in godbenikom milanske Scale in rimskega gledališča Opera Reale, ki so iskali dirigenta za turnejo baleta po Južni Ameriki. Na turneji se je Šijanec ustavil in kasneje ustalil v argentinskem mestu La Plata, kjer je nato deloval do svoje smrti.

V Argentini je Šijanec opustil priimek in svoje ime spremenil v Mariano Drago. V La Plati je postal vodilni operni in simfonični dirigent v Teatro Argentino.

Leta 1952 je Šijanec v Buenos Aires soustanovil institut "Mozarteum Argentino", ki še danes skrbi za širjenje evropske, predvsem Mozartove glasbe v Južni Ameriki. Pri tem je Šijanec nastopal dvojno vlogo: kot pobudnik in kot delegat Mozarteuma iz Salzburga.

Leta 1954 je Šijanec v La Plati ustanovil orkester Radia Province Buenos Aires, ob tem pa še Akademski študijski orkester na Univerzi v La Plati.

Leta 1954 je Šijanec soustanovil Slovensko kulturno akcijo (SKA).

Leta 1956 je prvič sodeloval z orkestrom in zborom Teatra Colón, ob 200-letnici Mozartove smrti. Med pevci je bila tudi Franja Golob.

Leta 1057 je bil imenovan za rednega profesorja dirigiranja na Univerzi v La Plati. Vzgoja je bila njegovo posebno poslanstvo. Med njegovimi učenci je mnogo danes zelo znanih, med njimi so Carlos Kleiber, Lalo Schifrin, Luis Bacalov, López Puccio, Anton Soler Biljensky, Alicia Terzian, Dante Santiago Anzolini, Juan Carlos Zorzi in Gabriel Senanes.

V svoji dolgoletni uspešni karieri je Šijanec večkrat dirigiral tudi v Evropi, skoraj vsa potovanja izrabil, da je dirigiral tudi v Sloveniji.

V sezoni 1957/1958 je Šijanec postal stalni dirigent Simfoničnega orkestra mesta Buenos Aires (Orquesta Sinfónica de la Ciudad de Buenos Aires)

Leta 1973 je bil imenovan za dirigenta v Teatru Colón.

Že dalj časa prisotne težave s srcem so povzročile, da je maestro za nekaj časa povsem opustil svojo umetniško dejavnost. 26. oktobra 1973 mu je bil z operacijo vstavljen dvojni obvod. Po operaciji je okreval v letovišču Necochea ob Atlantiku, nato pa počival še v Cordobskem gorovju. 19. decembra se je poročil z zobozdravnico Aliso Ofelio Arcuri in se preselil v Olivos (severno predmestje Buenos Airesa), še vedno pa je ostal profesor in dirigent v la Plati.

Leta 1974 je bil imenovan za profesorja dirigiranja na Instituto Superior del Arte Teatro Colón.

Drago se je upokojil leta 1980. Z ženo je odpotoval v Evropo. Obiskal je Slovenijo in se v Rimu na trgu sv. Petra srečal in rokoval s papežem Janezom Pavlom II, ki ga je kot škofa poznal iz Poljske. Tako je napisal v pismu: *"Leta 1972 sem dirigiral na Poljskem, v Katovicah, šlesko državno filharmonijo. V tisti teden je palo Telovo, cerkveni praznik, nedelovni dan. Izrabil sem ga, da se navsezjutraj odpeljem v bližnji Krakow. Mesto samo, sto cerkva, je velik dogodek. Toliko jih je, da po šest far skupno opravi telovo procesijo. Največja je ob 11ih iz Wawlske katedrale (sarkofagi poljskih kraljev, čista gotika), rudarska godba na čelu, zbori, meščanstvo, otroci, nune, menihi, bleda trpeča lica blaženih, ministrantje, zvonkljanje, nebo, Najsvetejše. Procesija obstane ob stari kapeli pod Wawelskim strmim hribom. Svečenik bere 3. evangelij; kratka homilija. ,,Družinska ljubezen«. Oče, mati, otroci, očetovska, materina ljubezen otrok do staršev. Potem bodo vsi boljši Kristjani, boljši Poljaki! Vse utihne, vsi pokleknejo v mokro travo (ponoči je deževalo). Vzvišen, čisto ubran glas zapoje svoj blagoslov v gregorijanskem ritualu. To je bil glas nadškofa Karola Wojtyle. Najlepši Corpus Christi življenja.«*

Ko se je vrnil v Argentino, je še naprej občasno dirigiral.

2. novembra je po prihodu s koncerta umrl na svojem domu v predmestju Buenos Airesa Olivos. Njegov nekrolog so objavili vodilni argentinski in slovenski dnevniki.

Zelo lep nekrolog je v Svobodni Sloveniji napisal tudi njegov dolgoletni prijatelj, dr. Julij Savelli, vodja Slovenskega pevskega zbora Gallus, ki je med drugim napisal: *"S Šijancem sem se spoznal in kmalu spoprijateljil tam nekje v l. 1942, ko je vodil ljubljanski radijski orkester ter radijski komorni zbor. Kakšne slovenske venčke je takrat s svojo skupino spletel v radio pod okupacijo! To so mu „osvoboditelji", ki so bili ukazali kulturni molk, zamerili. Zato po njihovem prihodu v Ljubljano zanj ni bilo več mesta. Odšel je v svet delit usodo izseljencev. Rad je bil med nami. Kjerkoli: v veseli družbi, na številnih prireditvah in zlasti na koncertih.*

Vse naše pevsko delo, zlasti še delo „Gallusa" je spremljal z izrednim zanimanjem, prihajal med nas, klical po telefonu, pisal, se zanimal in pomagal…

Hvala za nešteta srečanja ob „Gallusovih" nastopih, za vse koristne nasvete, za vso pomoč in naklonjenost. Tvoje priredbe, ki si jih za „Gallusa" vedno rad naredil, če smo te prosili (venček Odmevi s koroških planin, Rožmarin, tukajšnji Huaynito itd.) bodo ostale trajni biseri. In dolga vrsta priredb, bogatih na invencijah tvoje plemenite duše, ki si jih v času svoje bolezni pred toliko leti napravil za naše Mladenke — lepa zbirka jih je in — če Bog da — se bodo še dolgo glasile iz naših mladih pevskih grl. Hvala! Nebeški Umetnik ti bo najboljši plačnik za vse to. Svoje vere nisi skrival in Njemu si rad, morda celo najrajši pel in dirigiral."

Priznanja in nagrade

Maestru Šijancu so podelili nešteto nagrad, kar priča o pomembnosti njegovega dela:

1938 - Bronasta medalja La Renaissance Francais, namenjena zaslužnim znanstvenikom in glasbenikom.

Zlata medalja s ključem mesta Prage za izredne zasluge pri širjenju češke glasbe v Južni Ameriki.

1966 - Medalja Salzburškega Mozarteuma za zasluge pri širjenju glasbene kulture v Argentini in veliko pomoč pri obnovi Mozartove hiše v Salzburgu.

1972- Odlikovanje Zvezne republike Nemčije za širjenje nemške glasbene umetnosti v Argentini. Prejel je tudi odlikovanje mesta Hamburg in ključ mesta Bremen.

1978 - Odlikovanje Instituta Superior del Arte Teatra Colon.

1980 - Grb za kulturne zasluge - Mesto La Plata

1980 - Imenovan "častni sosed" mesta Adrogué.

Šijanec je bil domoljub do smrti. Svojo neizmerno ljubezen do Slovenije je izražal v pismih in reportažah. "Vsak uspeh tukaj (v Argentini) je posvečen domovini", je napisal. Ob obisku Slovenije, pa je izjavil "Srce mi prekipeva od veselja, da sem tukaj!" Ko je bila Slovenija še pod komunističnim režimom, je na obiskih v rodni domovini rad pričal o slovenski skupnosti v Argentini: "Govorim s Slovenci, ki jih je kar precej onstran luže. Slovenske šole imamo tudi tamkaj, da vcepljamo domače jezikovno znanje otrokom izseljencev, pa amaterska gledališča - in sploh je družabno življenje Slovencev na tej oddaljeni celini izredno razgibano. Zase lahko rečem, da ne bi bil jaz, če bi mi odpovedala domača govorica. Brez slovenskega jezika bi ne bil osebnost …"

Glas Slovenske kulturne akcije je ob Šijančevi smrti tako zaključil osmrtnico: "Prof. Šijanec je bil mnogo več kot zgolj glasbenik. Bil je umetnik, prav gotovo eden izmed največjih slovenskih ustvarjalcev v Argentini."

Pripravil: **Jože Jan**

Viri: Svobodna Slovenija, Glas Slovenske kulturne akcije, Slovenski biografski leksikon, Primorski biografski leksikon, Misli, Mozarteum Argentino, "Drago Mario Šijanec - Mariano Drago: Tujec v dveh domovinah" - Marko Košir

V SVOBODNI SLOVENIJI *pred 50 leti*

NENAVADNA, A VAŽNA OBLETNICA

Svobodna Slovenija, Leto XXXV, Številka 47, 25. 11. 1976

Petintridesetletnic navadno ne praznujemo. Navajeni smo le petindvajset letnic, petdeset, šestdeset ali stoletnic, s primernimi proslavami in omembami v časopisih. Vendar se mi zdi, da je petintridesetletnica dogodek, o katerem hočem napisati nekaj besed, vredna, da jo omenimo izven vrste, ki je prišla v navado. Spomniti se hočem namreč datuma, ki v naši zgodovini ne bi bil več kot katerikoli dan, če bi se dne 22. novembra leta 1941 ne pojavil v Ljubljani list posebne vrste, posebne oblike in posebne vsebine z imenom „Svobodna Slovenija“. Od tedaj je minilo te dni 35 let. Petindvajsetletnico je „Svobodna Slovenija“ praznovala pred 10 leti s slavnostno številko, ki je izšla v Buenos Airesu z datumom 1. decembra 1966.

„Svobodna Slovenija“ si je naš list dal ime v času, ko smo bili od svobode daleč, kot najbrž še nikdar prej v zgodovini, ki je vedno po mačehovsko ravnala z nami. Slovenija je bila že več kot sedem mesecev pod tujčevo oblastjo, okupirana po četah naših dednih sovražnikov: (Nemcev, Italijanov in Ogrov, ki so si razdelili našo zemljo kot dobitek na srečolovu, z namenom, da izbrišejo za vedno slovensko ime s površine tega dela Evrope. Brutalno postopanje Hitlerjevih biričev na Štajerskem in Gorenjskem, zahrbtno poseganje laškega življa v pokrajino, ki si jo je prilastila pri delitvi Italija in brezobzirno vključevanje slovenskega prekmurskega ljudstva v madžarski iredentistični sklop, so bili znaki, da naši ne-prijatelji mislijo resno. Veliki politični vojaški dogodki tistih dni, ki so pretresli svet, so obračali vso pozornost nase, tako, da smo Slovenci postali kot neznaten drobec skoro pozabljeni. Veliki svet je komaj govoril o Jugoslaviji, o Sloveniji toliko kot nič.

Ob vstopu rdeče Rusije v vojno se je v naši deželi pojavila takozvana Osvobodilna fronta in z njo partizanstvo, v čigar vodstvu so bili Moskvi zvesti komunisti, ki so porabili tragedijo slovenskega naroda za to, da so začeli državljansko vojno in komunistično revolucijo.

Časopisje, kjer so ga okupatorji dovolili, je smelo pisati le to in le tako, kot je bilo uradno ukazano ali dovoljeno, zato je bilo za resno formiranje politične in socialne ter kulturne smeri slovenskega naroda popolnoma brez moči.

V to nevarno praznino je stopila „Svobodna Slovenija“ na edini takrat mogoči način: ilegalno in v edini takrat mogoči obliki: kot razmnoženina na ciklostilu in na edini možni način razširjanja: iz rok v roke.

Dobra tri leta je ta list vzdržal v najtežjih okoliščinah in nevarnostih. Okupatorji in komunisti so tekmovali, kdo ga bolj sovraži in zalezuje. Pa je le prestal vse nevarnosti in bil v najtežjih časih naše narodne tragedije naša opora in glasnik, ko nam nihče drugi ni mogel biti glasnik optimizma v času, ko je vse v obupu tarnalo, kaj bo, glasnik previdnosti, ki nas po zgledu drugih podjarmljenih narodov opozarja, naj ne povzročamo z neprevidnimi dejanji žrtev, nepotrebnih, dokler ne bi prišel čas za to. Bil je pa tudi glasnik resnice glede komunizma in njegovega revolucionarnega dela, ki je pomenilo za narod le škodo in velikanske osebne in tvarne žrtve.

Vemo, kako je končala naša tragedija.

Ko je minila doba taboriškega življenja, je „Svobodna Slovenija“ v januarju leta 1948 že izšla v Buenos Airesu prvič kot v tiskarni tiskan list z vsemi znaki sodobnega časopisja, ki je izhajal prvo leto kot štirinajstdnevnik, naslednje pa že kot tednik. Kmalu je ne le v Argentini, ampak povsod, kjer so se naselili Slovenci, dobil naročnikov in prijateljev, ki mu omogočajo, da mu manjka samo še dobro leto do tridesetih let, odkar izhaja vsak teden v Argentini, ne le za tukajšnje rojake, ampak za vse slovensko zdomstvo. Idejno stoji vedno na liniji, ki jo je začrtal v svoji prvi številki: Zvestoba svobodi, resnici in pravici. Ogromno je bilo v teh letih napisanega v želji, da bi gornje geslo veljalo za vedno in za vse.

Če bi preštevali slovensko časopisje v dobi, odkar smo Slovenci časopisje imeli, bi našli le malo listov, ki so mogli priti do petintridesetletnice obstoja. Vemo, da so časopisi malih narodov obsojeni v neprestano borbo za gmotni obstanek in da kljub idealizmu in žrtvam posameznikov počasi le izhirajo. Če „Svobodne Slovenije“ ni zadela taka usoda, je možno videti glavne vzroke njenega obstoja: najprej neuničljiv optimizem tistih, ki list izdajajo, dalje junaška požrtvovalnost sodelavcev, ki dajejo listu na razpolago svoje prispevke, nemalokrat sadove trdega umskega dela, ne da bi kdaj mislili na honorarje, dalje delo onih, ki list raznašajo, ki v list oglašajo in ki ga berejo in priporočajo.

Mecenov list nima. Pri astronomskih številkah, ki jih danes zahteva tisk, je pravi čudež, da list še more izhajati. Vemo, da je precej te vrste listov že moralo prenehati, čeprav so računali z večjim zaledjem. Odgovor za ta „čudež“ je le eden: žrtve.

Bojimo se za bodočnost našega osrednjega glasila, če bi prišlo do tega, da bi list moral prenehati, bi nastala med nami praznina, ki bi se ne dala z ničemer izpolniti. Drugo vprašanje pa je še bolj resno: kaj bo z listom, ko bodo omagali možje, ki so danes hrbtenica lista?

Vsi vemo, da je ime in vsebina lista tesno povezana z imenom ustanoviteljevim. To je Miloš Stare. On je v Ljubljani na lastno odgovornost in tvegajoč svoje življenje začel izdajati list z namenom, da ljudi pravilno obvešča o vsem, kar se je dogajalo. Le par ljudi je imel okrog sebe, ki so list razmnoževali in razdeljevali. Po prihodu naših ljudi v Argentino je bila zopet ena prvih Staretovih skrbi, kako nadaljevati z listom in kako priti z njim do slehernega rojaka, ki je iskal tal v novi zemlji. Zopet je bila njegova izključna zasluga, da je gospodarsko omogočil izhajanje in da je okrog sebe poleg poklicnega časnikarja Joška Krošlja izbral še krog drugih sodelavcev, ki so pomagali listu do dobre vsebine in do ugleda. Malo je slovenskih listov, ki so dočakali 35 let življenja, nikogar med uredniki pa ni, ki bi tako dolgo dobo list vodil, vanj pisal, za njihovo vsebino odgovarjal in z neverjetno potrpežljivostjo sprejemal molče vse napade, sumničenja in nevoščljivosti majhnih skupinic ljudi, ki niso soglašali z njegovo linijo.

Ali bo mladi rod pripravljen, da prevzame delo starih, ki omagujejo? Ali zna ne le čitati po naše, ampak tudi lepo po slovensko napisati svoje misli? Ali res ni med nami mož, kakor jih imajo drugi narodi, ki so pripravljeni na večje žrtve, kadar gre za to, da ohranimo pri življenju in moči tako važen činitelj našega slovenstva v tujem svetu, kakor je naš svobodni tisk, glasnik naših pravic in buditelj k delu za lepšo bodočnost našega naroda.

K.K.

NOV REFERENDUM - 6. DECEMBRA

Slovenci bomo na referendumu, ki bo v nedeljo, 6. decembra 2026, odločali o referendumskem vprašanju: »Ali ste za to, da se uveljavi Zakon o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije (ZIURS), ki ga je sprejel Državni zbor na seji dne 11. maja 2026?«. Volišče bo med 7:00 in 19:00 odprto tudi na Veleposlaništvu Republike Slovenije v Buenos Airesu.

Zakon, ki vsebuje rešitve za znižanje DDV za osnovna živila in del energentov, spremembo davčne obravnave nekaterih normirancev, uvedbo kapice na socialne prispevke, nižjo obdavčitev nekaterih najemnin ter nove rešitve na področju zdravstva, pokojnin in dolgotrajne oskrbe, so še pred vzpostavitvijo nove vlade pripravili poslanci NSi, SLS in Fokusa ter Demokratov in Resnice. Glasove zanj so prispevali v SDS, podpira ga tudi vlada Janeza Janše.

Zakonu nasprotujejo opozicija in sindikati, zato so vložili pobudo za referendum, podprto z več kot 47.000 podpisi. Vendar pa je Državni Zbor sprejel sklep o njegovi nedopustnosti zaradi določb davčne narave, ki pa ga je ustavno sodišče razveljavilo. Sindikati so nato zbrali več kot potrebnih 40.000 overjenih podpisov za vložitev zahteve za izvedbo referenduma.

Referendum bo tako pomemben ne le za uveljavitev ali zavrnitev interventnega zakona, ampak bo v veliki meri preizkus podpore, ki jo ima aktualna slovenska vlada.

Kako lahko volim v Argentini?

• Državljani Republike Slovenije, ki imate stalni naslov v Argentini, lahko glasujete osebno na veleposlaništvu Republike Slovenije - Esmeralda 910 - Buenos Aires med 7:00 in 19:00. S seboj morate imeti osebno izkaznico.

• Glasujete lahko tudi po pošti, a za to se morate prijaviti vsaj 15 dni pred referendumom (do petka, 20. novembra). Prijave se pošljejo elektronsko na naslednjo povezavo:

Povezava

Če želite glasovati po pošti, oddajte vlogo čimprej, vendar se vsi zavedamo težav argentinske pošte in počasnosti volilne komisije za pošiljanje volilnega materiala, tako, da je ta volilna varianta zelo tvegana.

Več informacij o referendumu in načinih glasovanja najdete na:

DVK-RS.SI

in na spletnih straneh slovenskih političnih strank.

Besedilo zakona, o katerem se bo vršil referendum je dostopen na

NSI.SI

Vabimo vse, da se odgovorno udeležite glasovanja!

KOLEDAR

15. novembra
Skupni mladinski dan na Pristavi

16. - 19. novembra
Komarjevi dnevi - Auditorio Don Orione – Carlos Pellegrini 1441 – CABA

19. - 22. novembra
Martinovanje v Mendozi

22. novembra
Kristus Kralj. Sv. rožni venec in sv, maša ob 9:30 v cerkvi Marije Pomagaj

29. novembra
Sveta Birma. Ob 10:00 v cerkvi Marije Pomagaj

6. decembra ob 11:00
v Slomškovem domu praznovanje zlate maše g. Janeza Pintarja

8. decembra
v cerkvi Marije Pomagaj - prvo sveto obhajilo

KAJ SE KUHA V SVOBODNI? | *Ričet: vedno zaželena enolončnica*

Nekateri recepti v sebi nosijo spomine na otroštvo, vonj domače kuhinje in toplino družinskih kosil. Takšen je tudi recept za ričet, ki ga je naša stara mama Marija Mehle Selan podedovala od svoje mame v Sloveniji in ga še danes z veseljem pripravlja za svojo družino.

In tako kot je nekoč njena mama z njim razveseljevala svoje domače, danes ona z njim razvaja svoje vnuke. Tudi mi, njeni vnuki v Sloveniji in v Argentini, jo še vedno radi prosimo, naj nam skuha prav ta ričet.

Pri pripravi se ne drži preveč natančnih mer. Kuha ga po občutku in na pamet, tako kot vsaka stara mama, ki dobro ve, koliko in kaj je treba dodati. Ričet je krepka, domača enolončnica, ki je še boljša, ko nekaj časa odstoji in se zgosti. Zato ga je najbolje skuhati že zjutraj za večerjo ali pa ga prihraniti za naslednji dan, ko se okusi še bolj povežejo.

Pri maminem ričetu pa ni posebna le njegova domačnost, temveč tudi količina. Mama Marija ga vedno skuha v velikem loncu, za vsaj deset porcij, da ga je dovolj za vse in da še kaj ostane. Vedno se najde še kdo, ki si ga zaželi, ali pa porcija, ki počaka za naslednji dan. Včasih ga skuha tudi zato, da nam ga prinese kar na dom, brez drugega izgovora kot to, da nas s tem razveseli.

Morda je prav v tem ena najlepših stvari domače kuhinje: ko kuhamo za druge, jim na svoj način pokažemo, da mislimo nanje in da jih imamo radi. Polna »kastrola«, dodatna porcija ali starimamin obisk z najljubšo jedjo so preprosti načini, s katerimi si izkazujemo ljubezen.

Ko danes prosimo mamo Marijo, naj nam pripravi ričet, tako ohranjamo tudi del družinske zgodovine. Jed, ki jo je nekoč kuhala njena mama v Sloveniji, danes povezuje nas, njene vnuke, na obeh straneh oceana.

Recept

Sestavine za približno 10 porcij:
- 1 kg ješprenja
- približno 4 litre vode
- najmanj 1 kg svežih svinjskih reber (lahko uporabimo tudi prekajena)
- 200 g špeha
- malo olja
- 1 čebula
- približno 3 stroki česna
- 1 večje korenje ali 2 manjši
- 1 steblo zelene
- 1 polna žlica sladke mlete paprike
- 1 žlica paradižnikove mezge
- 3 lovorjevi listi (jih najdemo v skoraj vseh receptih naše mame Marije!)
- sol po okusu
- svež peteršilj

Priprava:

Ješprenj najprej v cedilu dobro speremo z zelo vročo vodo. V velikem loncu zavremo približno štiri litre vode, dodamo ješprenj in pustimo, da počasi vre.

Nato dodamo svinjska rebra, sol in lovorjeve liste. Vse skupaj kuhamo na majhnem ognju približno uro in pol do dve uri, da se meso zmehča, ješprenj pa dobro skuha.

Medtem pripravimo zelenjavo. Špeh narežemo na drobne koščke, čebulo in česen sesekljamo, korenje narežemo na majhne kocke, steblo zelene pa olupimo, da odstranimo vlaknasti zunanji del, in ga prav tako narežemo.

V ponvi segrejemo malo olja in počasi prepražimo špeh ter pripravljeno zelenjavo. Večkrat premešamo, da se sestavine enakomerno zmehčajo. Nato dodamo sladko mleto papriko in paradižnikovo mezgo ter dobro premešamo.

Ko se ješprenj z rebri kuha že približno uro in pol, v lonec dodamo prepraženo zelenjavo in špeh. Pustimo, da vse skupaj počasi vre še vsaj 20 minut, da se okusi povežejo. Na koncu dodamo še sveže sesekljan peteršilj in po potrebi dosolimo.

Mama Marija svetuje, da ričeta ne postrežemo takoj, ampak mu pustimo nekaj časa, da odstoji. Še boljši je naslednji dan, ko se zgosti. Ob ponovnem segrevanju mu po potrebi dodamo malo vode.

Pa dober tek!

Lucijana Vombergar

¿QUÉ SE COCINA EN SVOBODNA? | *Ričet: el guiso que siempre está bien*

Algunas recetas llevan consigo recuerdos de la infancia, el olor de la comida casera y la calidez de los almuerzos familiares. Esto es también lo que sucede con la receta del “ričet”, que nuestra abuela, mama Marija Mehle Selan, heredó de su madre en Eslovenia y que aún hoy prepara con gusto para toda la familia.

Y así como su madre solía agasajar a sus seres queridos con él, hoy ella lo hace para sus nietos quienes, tanto en Eslovenia como en Argentina, le pedimos seguido que nos cocine este mismo plato.

Al prepararlo mi abuela no se apega a medidas demasiado estrictas. Cocina guiada por la intuición y de memoria, como cualquier abuela que sabe muy bien cuánto y qué hay que añadir. El ričet es un guiso casero contundente, que sabe aún mejor cuando se lo deja reposar un rato para que espese. Por eso, es mejor cocinarlo por la mañana para la cena o guardarlo para el día siguiente, cuando los sabores estén aún más concentrados.

Pero no solo es la receta lo que hace especial al ričet de mi abuela, sino también la cantidad. Mama Marija siempre lo prepara en una olla grande, para al menos diez porciones, para que haya suficiente para todos y que aún sobre algo. Porque siempre hay alguien que quiere un poco más, o una ración extra para el día siguiente. A veces también lo cocina simplemente para traerlo a casa, sin otra razón más que la de hacernos felices.

Quizá esta sea una de las cosas más bonitas de la cocina casera: cuando cocinamos para los demás, les demostramos a nuestra manera que pensamos en ellos y que los queremos. Una cacerola llena, una ración extra o la visita de “stara mama” con nuestro plato favorito son formas sencillas de mostrar amor.

Hoy, cuando le pedimos a mama Marija que nos prepare un ričet, también estamos preservando una parte de la historia familiar. El plato que su madre cocinaba en Eslovenia nos conecta hoy a nosotros, sus nietos, a ambos lados del océano.

Receta

Ingredientes para unas 10 porciones:
- 1 kg. de cebada perlada
- aprox. 4 litros de agua
- al menos 1 kg de costillas de cerdo frescas (también se puede usar cerdo ahumado)
- 200 gr. de panceta
- un poco de aceite
- 1 cebolla
- unos 3 dientes de ajo
- 1 zanahoria grande o 2 más pequeñas
- 1 planta de apio
- 1 cucharada entera de pimentón dulce molido
- 1 cucharada de pulpa de tomate
- 3 hojas de laurel

(¡que se encuentran en casi todas las recetas de nuestra madre María!)
- sal al gusto
- Perejil fresco

Preparación:

Primero, enjuagamos bien la cebada en un colador con agua muy caliente. Hervimos unos cuatro litros de agua en una olla grande, añadimos la cebada y dejamos hervir lentamente.

Luego agregamos las costillas de cerdo, la sal y las hojas de laurel. Cocinamos todo a fuego bajo durante aproximadamente una 1 ½ a 2 horas hasta que la carne quede tierna y la cebada bien cocida.

Mientras tanto, preparamos las verduras. Cortamos la panceta en trozos pequeños, las zanahorias en cubitos, y picamos la cebolla, el ajo, y el apio (al cual primero pelamos para eliminar el exterior fibroso).

Calentamos un poco de aceite en una sartén y freímos lentamente la panceta y las verduras. Revolvemos varias veces para ablandar los ingredientes de forma uniforme. Luego añadimos el puré de tomate y el pimentón dulce molido y mezclamos bien.

Cuando la cebada y las costillas de cerdo lleven aproximadamente una hora y media cocinándose, añadimos las verduras y la panceta a la olla. Dejamos hervir lentamente al menos otros 20 minutos para que los sabores se mezclen. Por último, agregamos perejil recién picado y sal a gusto.

Mama Marija aconseja no servir el ričet inmediatamente, sino dejarlo reposar un rato. Al día siguiente es aún mejor, cuando espese. Al recalentarlo, de ser necesario añadimos un poco de agua.

¡Buen provecho!

Lucijana Vombergar

ZLATA MAŠA | G. JANEZ PINTAR

Dragi vsi člani in prijatelji Slomškovega doma!
V nedeljo 6.decembra bomo imeli posebno slavje. **G Janez Pintar** bo praznoval 50. let mašništva!
Vabimo vas, da ga spremljamo in se udeležimo zahvalne **zlate sv. maše**, izreden praznik!
Vsi prav lepo vabljeni!

Odbor Slomškovega doma

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

ŠTUDENT

17. novembra se že od leta 1941 v mnogih državah vsega sveta praznuje mednarodni dan študentov. Na ta dan so leta 1939 nacisti zavzeli praško univerzo, ker so študenti demonstrirali proti nacistični oblasti in umoru študenta Jana Opletala. Nacisti so na mestu umorili 9 študentskih vodij in profesorjev, več kot 1200 študentov pa odpeljali v koncentracijska taborišča. Zaprli so tudi vse češke univerze in fakultete.

Ta tragični dogodek je postal simbol upora in združevanja študentov po vsej Evropi. Tudi kasneje v zgodovini je bil 17. november pomemben datum za študentska gibanja:

Leta 1973 se je v Grčiji zgodil upor študentov, ki je predstavljal začetek konca diktature. Študenti so se zabarikadirali v zgradbo atenske politehnike, ki so jo tanki in oborožene sile grške vojaške hunte štiri dni in noči napadale. Število umorjenih študentov ni znano, ogromno pa so jih kasneje odpeljali tudi na mučenje.

17. novembra 1989 se je zgodil tudi upor proti vladi na Češkoslovaškem, ki so ga začeli študenti in je predstavljal začetek “žametne revolucije”, ki je končno pripeljala do padca komunističnega režima na Češkoslovaškem.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je danes Slovenija med državami z zelo visoko vključenostjo mladih v izobraževanje. Skoraj polovica mladih, starih od 20 do 24 let, je bila leta 2025 vključena v terciarno izobraževanje. Delež je znašal 49 %, kar Slovenijo uvršča tik pod vrh držav Evropske unije; višji delež je imela le Grčija.

V študijskem letu 2025/26 je bilo v Sloveniji v terciarno izobraževanje vpisanih 85.999 študentov, kar je 4,4 % več kot leto prej. Med vsemi študenti je bilo 57,7 % žensk, skoraj tri četrtine študentov oziroma 73,6 % pa je študiralo redno.

Povečuje se tudi delež tujih študentov. Ti so v študijskem letu 2025/26 predstavljali 15,9 % vseh študentov terciarnega izobraževanja v Sloveniji, prihajali pa so iz več kot 120 različnih držav. Največ tujih študentov prihaja iz Srbije, Hrvaške, Severne Makedonije, Bosne in Hercegovine ter Indije.

Največ študentov je bilo vpisanih v programe s področja poslovnih in upravnih ved ter prava, in sicer 21,6 %. Sledijo programi s področja tehnike, proizvodnih tehnologij in gradbeništva s 16,1 % ter zdravstva in socialne varnosti s 14,8 %.

Spodbuden je tudi podatek, da je bilo med mladimi, starimi od 15 do 29 let, leta 2025 le 7,6 % takih, ki niso bili niti delovno aktivni niti vključeni v izobraževanje ali usposabljanje. Slovenija se je po tem kazalniku uvrstila med tri najuspešnejše države Evropske unije.

Kakšno pa je stanje v Argentini?

Po zadnjih uradnih podatkih z leta 2020 je v Argentini bilo 2.476.945 dodiplomskih in podiplomskih študentov. V 132 univerzah študira 41 % mladih, kar bistveno presega latinskoameriško povprečje (30,5 %).

Tujci predstavljajo 4,2 % vseh univerzitetnih študentov v Argentini, pri podiplomskem študiju pa 9,9 %.

Družboslovje in pravne vede so že desetletja področje z največjim vpisom v argentinski univerzitetni sistem. Sledita mu zdravstvene vede in uporabne vede – ki združujeta inženirstvo, računalništvo, arhitekturo in tehnologijo – kot dve disciplinarni skupini z največjo relativno težo.

Zelo skrb vzbujajoč podatek pa je objavila Argentinska Katoliška Univerza leta 2021, ko med mladimi med 18 in 24 leti starosti kar 26,4 % ni študiralo niti delalo (14,8 % poleg tega niti ni aktivno iskalo zaposlitve).

O študentih in študiju nam tudi pregovori povedo mnogo zanimivega:

• Kdor nič ne ve, pa ne ve, da nič ne ve, je neumnež - izogibaj se ga!
Kdor nič ne ve, pa ve, da nič ne ve, je nevednež - pouči ga!
Kdor nekaj ve, pa ne ve, da nekaj ve, spi - zbudi ga!
Kdor nekaj ve, pa ve, da nekaj ve, je modrec - sledi mu!
(kitajski pregovor)

• Kar je naučeno v mladosti, je vklesano v kamen.
(indijanski pregovor)

• Strog učitelj naredi dobrega učenca.
(slovenski pregovor)

• Veliko sem se naučil pri svojih učiteljih, več pri svojih prijateljih, največ pri svojih učencih.
(judovski pregovor)

• Vsak mojster je bil nekoč študent.
(angleški pregovor)

• Učitelj odpre vrata, vstopiti moraš sam.
(kitajski pregovor)

• Nikdar nismo prestari za učenje.
(francoski pregovor)

• Dober študent preseže svojega učitelja.
(grški pregovor)

• Učenec, ki sprašuje, napreduje.
(kitajski pregovor)

• Kdor se v mladosti ne uči, v starosti trpi.
(slovenski pregovor)

• Boljši študent je tisti, ki posluša, kot tisti, ki govori.
(arabski pregovor)

• Študent brez vaje je kakor lok brez tetive.
(perzijski pregovor)

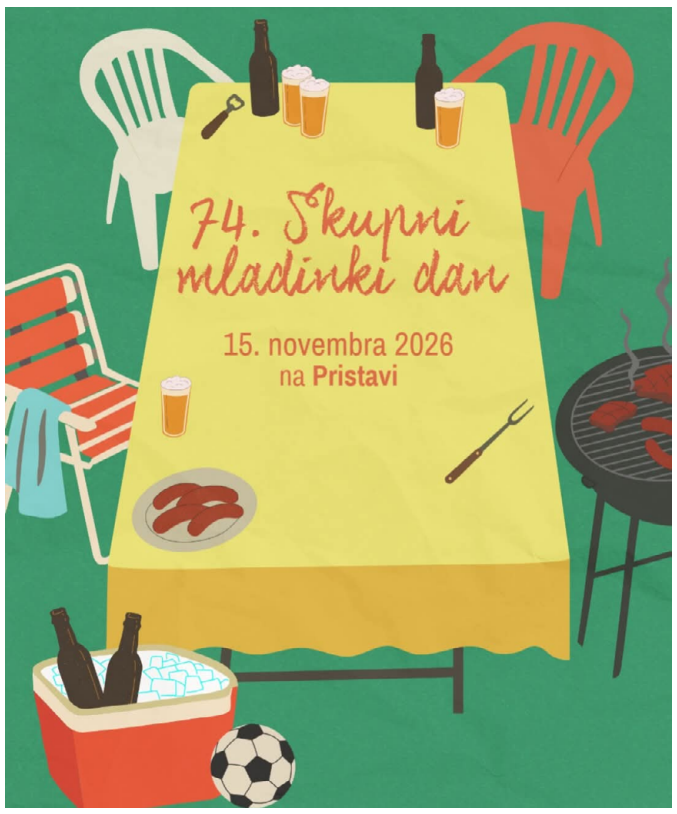
• Še nihče ni učen z neba padel.
(nemški pregovor)

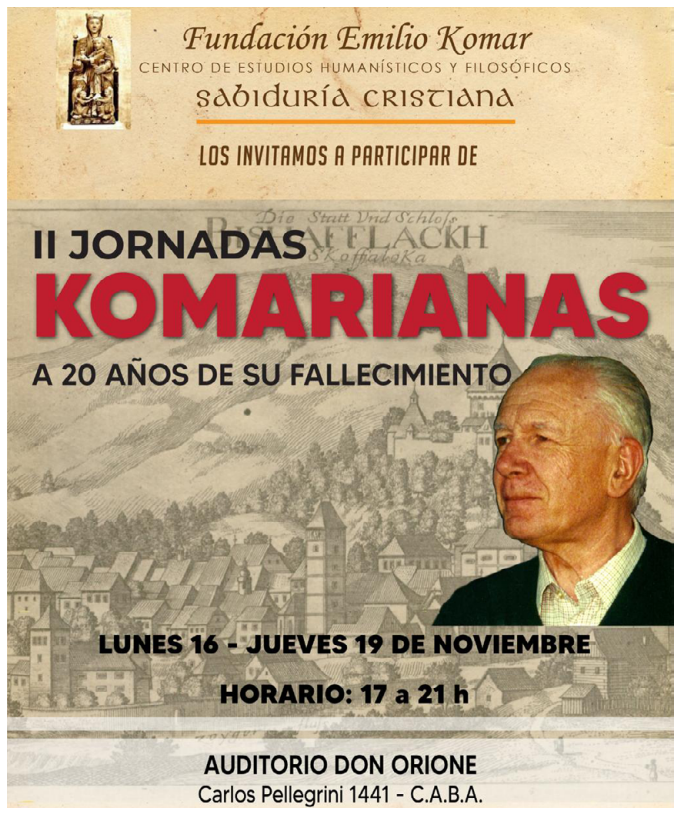
• Učenec vidi dlje, ker stoji na ramenih svojih učiteljev.
(francoski pregovor)

• Mlad se uči, star ve.
(slovenski pregovor)

Izbral: **Jože Jan**

Svobodno Slovenijo podpirajo

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

Grupo HZ

SLOAR
CÁMARA DE COMERCIO ESLOVENO ARGENTINA

BAJDA s.r.l.

SVOBODNA SLOVENIJA | Glasilo Slovencev v Argentini
Ustanovitelj: Miloš Stare
Lastnik: društvo Zedinjena Slovenija
Predsednik: Albin V. Magister

Uredniška ekipa:
Jože Jan, Tomi Kastelic, Sofi Komar, Lucijana Vombergar in Leila Erjavec

SVOBODNA SLOVENIJA / ESLOVENIA LI BRE
Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires - Argentina
email: svobodna.ba@gmail.com
www.svobodnaslovenija.com.ar

Podpisani članki lahko ne izražajo mnenja in uredniške usmeritve Svobodne Slovenije.